

Školáci

Prožitková pedagogika pracuje s tím, jak děti vnímají svět kolem sebe – chtějí si věci vyzkoušet, prožít, ohmatat, pochopit. Pro děti mladšího školního věku je tento způsob práce zvláště vhodný. Umožňuje jim příběhy a témata prožít a vnitřně uchopit.

Nejdůležitější je zhodnotit, co jsme prožili, Petra Macháčková | 7

Rozhovor s Tomášem Tichým o hluchých, kteří slyší	10
Misie a křest	23
Slunečnice vede děti k venkovským řemeslům	24
Diakonie: škola v Betlémě	34

4. březen 2011 – Světový den modliteb

Světový den modliteb je celosvětové hnutí křesťanských žen mnoha tradic, které se každoročně scházejí ke společným modlitbám.

Toto hnutí započaly ženy v USA a pokračují v něm ženy dnes již ve více než 170 zemích světa. Dnem modliteb je první pátek v měsíci březnu. Hnutí SDM shromažďuje ženy různých ras a národností, různých kultur a tradic k užšímu obecenství, k vzájemnému porozumění a pomoci. Účastí na Světovém dni modliteb ženy na celém světě vyznávají svou víru v Pána Ježíše Krista a sdílejí spolu své obavy i naděje, bolesti i radosti, potřeby i možnosti. V letošním roce se den modliteb uskuteční 4. března, program bohoslužeb připravily ženy z Chile.

Vyšivaný obraz, který provází letošní Světový den modliteb, vznikl v textilní dílně v chilské

obci Copiulemu, poblíž města Concepción. Společnost zabývající se uměleckou ruční výrobou byla založena v roce 1974. Ženy se zde učí tradičním způsobům ruční výšivky a pečují o to, aby tato vzácná tradice zůstala zachována.

V loňském roce otřásl světem dvě dramatické události:

V únoru postihlo Chile silné zemětřesení a tsunami.

V srpnu byla v chilském dole zasypána skupina horníků. Díky skvělé práci záchranářů byli po devětašedesáti dnech vytaženi z šestisetmetrové hloubky ve speciální kapsli. Vytažení předcházelo vyhloubení zaváděcí šachty a celá akce stála zhruba 20 milionů dolarů.

ÚVODNÍK

3 Březen, za kamna vlezem – *D. Ženatá*

BIBLICKÁ ÚVAHA

5 Děti nebeského Otce – *J. Šimsa*

TÉMA

7 Nejdůležitější je zhodnotit, co jsme prožili
– *P. Macháčková*

10 Slepota odděluje od věcí a hluchota od lidí.
Rozhovor s T. Tichým – *J. Plíšková*

13 Do kostela už v sobotu večer? – *L. Ridzoňová*

OTÁZKA NA TĚLO

13 Co je podle vás smyslem nedělní školy?

NÁSTĚNKA

15 Synodní senior J. Ruml kázal
ve Frauenkirche – *G. Frey-Reininghaus*

16 Autopůst – *T. Molnár*

16 Poselství valného shromáždění LSS – *DaZ*

CÍRKEV ŽIJE

19 Zájem o Bratrskou školu – *P. Radová*

20 Setkání s krajany a hosty – *DaZ*

21 Obnova barokního skvostu – *P. Urban*

22 Potřebovala jsem někam chodit – *R. Mazur*

23 Misie a křest – *R. Mazur*

24 Slunečnice – *D. Ženatá*

26 Vítr nad Chiapasem, Valašskem i Prahou
– *J. D. Beneš*

27 Svěží osmdesátník Daniel Henych – *J. Jasná*

28 K nedožitým 90. narozeninám A. Mikoláška
– *J. Mikolášková-Koláčná*

29 Bohoslužby ze Zlína na internetu – *J. Krejčí*

EKUMENA ŽIJE

30 Veliko Središće – *Pb+*

31 Slovo pro Andree Hesse – *gma*

PROKŘÍKNI A ZPÍVEJ

32 Ó hory, kopce a doliny – *L. Moravetz*

DIAKONIE PRO ŽIVOT

34 Školní (i jiná) léta v Betlémě – *P. Hanych*

STOPY CÍRKEVNÍHO ROKU

37 Méně je více – *L. Ridzoňová*

SLOVO

38 Jsou Češi ateisté? – *J. Hoblík*

40 Nejen číst a poslouchat – *L. Ridzoňová*

41 Osmé narozeniny jsou obzvlášť významné
– *D. Ženatá*

ÚVODNÍK

Březen, za kamna vlezem

Letošní arktický konec února nás ujistil: i když za poledne dokáže sluníčko už pěkně hřát, ráno i večer bude ještě nějakou dobu za kamny dobře.

Nezůstávejme však za kamny, když se něco děje. Když nás něco zaujme, vyprovokuje nebo ponoukne k nějaké aktivitě. Pražský senior Roman Mazur letos přišel s nápadem misijních inspirací. A zdá se, že se trefil do čtenářské poptávky. Dva ohlasy na příspěvky s misijní tematikou otiskujeme.

Jeden únorový pátek jsem vyrazila od tepla redakčního radiátoru do sychravé a mokré Horní Krupé. Tam u kamen, v nichž praskala hořící polena, jsem okusila pohodu při pletení košíků v přírodovědném kroužku pro děti – Slunečnice. Že Slunečnice je víc než jen setkání dětí se starými řemesly, se dočtete uvnitř listu.

Nenápadně vypadá poselství Luterského světového svazu, které vyslalo do světa jeho valné shromáždění a jehož zkrácenou verzi najdete v rubrice Nástěnka. Zápečnické ale není ani trochu. V mnoha zemích, kde působí luterské církve, jsou žhavými tématy HIV/AIDS, dětská práce, genderová nerovnost, obchod s lidmi či důsledky nerovnoměrného rozdělování a zadluženosti. A my, příslušníci ČCE, která je v Luterském světovém svazu členem, to máme nejen sledovat z bezpečí středoevropského prostoru, ale můžeme le-daskde pomoci a v konkrétních projektech se zasadit za spravedlivější svět. Adopce na dálku či fairtradové občůdky zapustily kořínky již v mnoha sborech.

Ani potulný kazatel Petr Brodský netráví mnoho času za pecí. Tentokrát se dozvíme, co nového je v českém sboru ve Velikom Središti v Srbsku, který nedávno navštívil.

Z tepla za kamny nás láká také celocírkevní kantor Ladislav Moravetz. Duchovní píseň v lidovém stylu táhne ven, i když význam slova „cesta“ neznámá pouze procházku krásnou přírodou, ale vyjadřuje i naši životní pouť, která, jak věříme, pokračuje v nebi. A takto můžeme uvažovat nejen na smrtelném loži, ale třeba i při vycházce jarní přírodou.

Školákům, jimž je věnováno toto číslo, přeju hezké jarní prázdniny a všem ostatním pěkné čtení!

Daniela Ženatá

Kyklopské zdivo a vnitřní prostota

Kostel v Nejdku

**dědictví
reformace**

Severozápadně od Karlových Varů leží město Nejdek. Rozkládá se v údolí říčky Rolavy i na okolních stráních. Město je obklopeno krásnou krušnohorskou přírodou s mnoha turistickými zajímavostmi, ale má také bohatou historii. K nejvýznamnějším historickým památkám patří románsko-gotická věž ze 13. století. Původní hrad, střežící obchodní stezku kolem Rolavy, se nezachoval. Věž dnes slouží jako zvonice a je v ní zavěšen vzácný renesanční zvon z roku 1579. Také římskokatolický kostel sv. Martina, postavený na místě původního gotického kostelíka, je cennou barokní památkou.

Kostel Českobratrské církve evangelické je výraznou dominantou města. Stojí na mírném návrší, obklopený vzrostlými stromy. Jeho historie nás zavede ke konci 19. století, kdy se zdejší němečtí luteráni, sdružení v kazatelské stanici farního sboru v Karlových Varech, rozhodli postavit si vlastní kostel. Základní kámen byl položen v srpnu 1903 a již 11. září 1904 byl evangelický luterský kostel Vykupitele „zasvěcen do služby zvěstování Božího Slova“, jak čteme na webových stránkách nejdeckého sboru.

Je to zvláštní kostel. Postavili jej místní stavitelé podle návrhu lipského architekta Julia Zeissiga v novogotickém slohu. Kyklopské zdivo z neomítnutých kamenů kupodivu nepůsobí těžce a zajímavá věž, rozdělená do dvou jehlanů, jako by celou stavbu ještě odlehčovala.

Interiér kostela je prostý. Původní luterský oltář s obrazem Krista se nezachoval. Apsidu zdobí vitrážová okna s postavami sv. Pavla a sv. Petra. Neobvyklé je umístění varhan při jedné z bočních stěn. Dnes je kostel i se zahradou památkově chráněn.

Po druhé světové válce členové Německé evangelické církve odešli i s ostatními německými obyvateli Nejdku. Opuštěný kostel se secesní farou převzala Českobratrské církve evangelic-

ká. Farní sbor ČCE byl ustaven 1. května 1947; většinu sboru tvořili repatrianti, převážně ze Slezska.

Nejdecký sbor je živý a pečlivě se stará o svěřený majetek i o duchovní růst. Mé vzpomínky na nejdecký kostel jsou z poválečné doby. Moji prarodiče se z vnitrozemí přestěhovali do Nové Role u Karlových Varů. O prázdninách jsme s babičkou na bohoslužby do Nejdku každou neděli jezdily vláčkem. Tehdy tam byl kazatelem ThDr. Emil Jelínek; často jsme se na jeho kázání ani nedostaly dovnitř a stály jsme s ostatními na louce před kostelem. Bratr farář byl vynikajícím kazatelem; snad také proto musel v roce 1952 odejít...

Mahulena Čejková

Děti nebeského Otce (Mt 5,45)

Dramatik Milan Uhde mi jednou řekl: „Ježíše, toho беру. Oslovil mě s tím, že Bůh dává svému slunci svítit na zlé i dobré a déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé. To je pokyn pro mě i jako pro dramatika. I toho zlého musím postavit s láskou a pochopením, jinak mi vyjde neživotný panák. Ale dráždí mě ten Pavel. Nejdřív pronásleduje křesťany. Pak se obrátí a s tím evangeliem jezdí jako agent s teplou vodou po celém Středomoří a obrací zástupy na křesťanství. To nemám rád. Na hodné esesáčky nevěřím. Pronásledoval křesťany, dobrá. Má u toho zůstat.“

Jak se může přesvědčený nepřítel křesťanství změnit?“

V diskusi jsme se brzy ocitli u antického dramatu a u otázky, zda je změna vůbec možná. Dokazoval mi, že i u krále Oidipa šlo jen o drama sebepoznání. Na jeho osudu se nic nezměnilo, jen se naplnil. Změna nenastala. Poznal, co učinil, vzal to na sebe a statečně to nesl. Prohlédl, a proto se oslepil.

Při hodině náboženství v Dobrušce, v bývalé synagoze, jsem zaskočil děti otázkou: „Proč si myslíte, že Bůh dává svému slunci svítit na zlé i dobré a déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé?“ Čekal jsem dětské odpovědi: „Protože je hodný“ nebo: „Má všechny lidi rád.“ Děti váhaly, až se přihlásila sedmiletá Vlastička: „Pane faráři, já si myslím, že to dělá proto, aby měli ti zlí čas se obrátit.“ Odpověď mi vzala dech. Dal jsem jí za pravdu. Při cestě na pionýru do Kláštera nad Dědinou jsem žasl nad tím, že jsem při výkladu podobenství doposud neval zvažně moment času a změny či obratu.

U cesty leží těžce zraněný člověk a lidé ho mýjejí. Míne ho i duchovní a kostelní funkcionář. Pak jede s povozem obchodník z rozkolnické osady, zastaví a k tomu člověku se skloní, bez ohledu na to, že je to nebezpečná oblast. Co to způsobilo?

Synáček z počestné rodiny odejde do ciziny a tam prohýří dědictví. A skončí jako pasáček

prasat. Ale napadne ho, že půjde domů a řekne: „Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem.“ Sebere se a jde domů.

Buď jak buď, sedmiletá Vlastička předčila našeho dramatika ve výkladu té nehoráznosti, že slunce vychází na dobré i zlé a déšť padá na spravedlivé i nespravedlivé.

Viktor E. Frankl se opakovaně vracel ke zkušenosti s člověkem, jemuž zemřela žena, s kterou si velice rozuměl. Život pro něho ztratil smysl, cítil se ukřivděný a osamocený. Frankl mu navrhl, aby uvažoval, zda by bylo lépe, kdyby zemřel on sám a jeho žena byla vystavena tomu, že zůstane sama. „O tom, co považujete za metafyzickou křivdu, uvažujte z druhé strany. Kdybyste zemřel dřív, nesla by tu tíhu vaše žena. Uvažujte o smyslu toho, co se stalo.“ Nový pohled, změna smýšlení tomu člověku pomohla.

Víra v biblickém smyslu má právě základ v *metanoia*, ve změně smýšlení, v obratu. Navykli jsme si v euroamerickém duchovním prostoru chápat víru spíše jako soubor představ a pouček, dogmat. Popřípadě jako vztah k určité osobě, což bývá spojeno s představou vesmírného loutkového divadla, v němž panuje vyšší režie. Frankl u svého pacienta mohl navázat na jeho vztah k takovému Režiséru, který mu ublížil. Ukázal mu, že jeho osamocenosť má smysl. Že tu samotou ponese místo své ženy.

Představu víry v něco nebo v někoho je třeba nahradit výzvou ke změně smýšlení, a to právě v naléhavém momentu, jemuž biblické myšlení říká *kairos* Teď je ta chvíle, kdy se musíš rozhodnout. Kdy musíš zastavit a sklonit se k těžce zraněnému. Kdy se musíš zvednout ze svého ponížení a jít odprosit vlastního otce. Kdy se můžeš, ba musíš obrátit, změnit svou orientaci.

Buďte dětmi Otce svého, který je v nebesích, protože on dává svému slunci svítit na dobré i zlé!

Jan Šimsa

TÉMA

foto: Jindřich Štreit, Náklo 1985

Anděl a on

V ruce s andělem
v Pánu s údělem
slovem vyvolán
k vám, děti.

Ptám se příslovím.

Kdopak odpoví?

Celá třída,
Pane.

S čerty nejsou žerty.

Miloš Vavrečka

Nejdůležitější je zhodnotit, co jsme prožili

Prožitek – reflexe – zkušenost – postoj

„Některé skutečnosti slovy nevysvětlíš.“ Možná jste se s tím také setkali. V oblasti víry to platí několikanásobně.

Poprvé jsem pedagogiku založenou na práci s prožitkem použila, když na mne v nedělní škole vyšlo téma „vzkříšení“. Jak vysvětlit dětem něco tak neuchopitelného, nepopsatelného a zahaleného tajemstvím? Vždyť i v textu evangelií nacházíme jenom náznaky, odkazy...

Tenkrát jsem vyprávěla příběh Velikonoční neděle pomocí symbolů. Tma a světlo. Smutek a radost. Utrpení Velkého pátku a vzkříšení Velikonoční neděle. Rozhodla jsem se tento způsob práce s dětmi zkusit, a výsledek byl tak silný, že jsem se prožitkové pedagogice začala věnovat intenzivně. Jak v práci ve sboru, tak později ve svém zaměstnání v environmentální výchově.

Ale Bůh není na obloze, není na obláčku, není v žádném paláci, není daleko v nekonečnu. Bůh je tady, je nekonečně blízko.

Mohlo by se zdát, že základním východiskem i cílem prožitkové pedagogiky je prožitek – připravit pro děti co nejvíce zážitků a tak je zaměstnat. Základním kamenem je však reflexe, zhodnocení toho, co jsme prožili. Každý zážitek, chceme-li děti někam vést, je třeba zpracovat. Reflexe slouží jako korekce zážitku. Může mít podobu rozhovoru, výtvarného nebo rukodělného díla, plakátu, klipu atp.

Opakováním reflektovaného zážitku vzniká zkušenost a opakováním zkušeností vznikají postoje.

Prožitek není cílem, ale pouhým prostředkem, cestou. Bohužel se stává, že jsou mnozí unešeni tím, jak to pěkně funguje, zapojují smysly, hrají hry, dramatizují, ale nereflktují. Pak se z pedagogické práce stává spíš zajímavá činnost, která děti zabaví, ale vytrácí se hlubší cíl. A nevyplácí se spoléhat na to, že si to děti nějak přeberou.

Základem každé pedagogické práce je mít předem jasně formulovaný cíl. K němu pak volíme prostředky, které nám pomohou ho dosáhnout. Někdy

je právě prožitková pedagogika vhodnou metodou, jak například dosáhnout toho, že děti nějak zpracují téma vzkříšení. Pokud mám za cíl disputaci nad konkrétním biblickým textem, někdy je lepší využít například metody kritického myšlení.

Způsob práce prožitkové pedagogiky koresponduje s tím, jak děti vnímají svět kolem sebe – chtějí si věci vyzkoušet, prožít, ohmatat, pochopit. Pro děti předškolního a mladšího školního věku je tento způsob práce zvláště vhodný. Umožňuje jim příběhy a témata prožít a vnitřně uchopit.

Dítě si stejně jako člověk vůbec pamatuje 20 % toho, co slyší, 30 % toho, co vidí, 70 % toho, o čem mluví, a 90 % toho, co samo dělá. Čím více zapojíme při katechetické práci dítě a jeho smysly, tím lépe téma uchopí a také si zapamatuje.

S vírou jsou spojeny symboly (světlo, kalich, kříž, křest), jejichž prostřednictvím chápeme neuchopitelné, přijímáme nepopsatelné. Některé křesťanské obsahy nelze předat jinak než pomocí metafor, podobenství a symbolů. Pro děti je symbolické vnímání přirozené a rozvíjí se už v předškolním věku. A právě prožitková pedagogika může pomoci utvářet vnímání symbolů a jejich vnitřní prožití.

Metody prožitkové pedagogiky mohou být pestré. Ve své praxi nejčastěji využívám pro kratší celky tzv. náboženskou pedagogiku celistvé výchovy a pro víkendová setkání a tábory dramatizaci biblických příběhů. Níže uvádím několik příkladů ze sborové práce.

Příklad první: Biblická lekce „Srdce – místo, kde se setkáváš s Bohem“

Biblická jednotka, kterou jsme realizovali na táboře ve smíšené skupině dětí z věřících a nevěřících rodin.

Prostředkem k uchopení tématu byl symbol srdce. Začali jsme tím, že jsme zavřeli oči, přiložili dlaně na uši a snažili se poslouchat své srdce. Pak srdce kamaráda. Poté jsme vzali z látky vyrobené veliké srdce a společně jsme jím zkoušeli tepat.

Každý si mohl ztvárnit své srdce.

Nakonec jsme si povídali o tom, že každý člověk má své vlastní jedinečné srdce, neexistují dvě stejná. Každý ve svém srdci ukrývá tajemství, poklady, trápení... A je jen jediná osoba, která naše srdce zná – Bůh. Mnoho lidí hledá Boha, ptá se, jak vypadá, kde přebývá, snaží se jej najít ve vesmíru, chtějí jej vidět očima, chtějí si na něj sáhnout.

Ale Bůh není na obloze, není na obláčku, není v žádném paláci, není daleko v nekonečnu. Bůh je tady, je nekonečně blízko.

Lektor po těchto slovech vzal vždy jednu čajovou svíčku, zapálil ji od společné svíce a umístil do obrazu srdce jednoho dítěte se slovy: „Adélko, Bůh přebývá ve tvém srdci.“ Takto postupně umístil svíčky do všech srdíček, která si děti připravily.

Ve staré mohyle děti objevily prázdný hrob.

Každé dítě mohlo ztvárnit své srdce, do kterého na konec každý dostal svíčku se slovy ujištění, že v něm se mohou setkat s Bohem.

Příklad druhý: Víkendové setkání „Po stopách Vzkříšeného“

Po celé setkání jsme s dětmi prožívali pomocí scének a her velikonoční příběh od Ježíšova zatčení po vzkříšení. Prožívali jsme smutek a strach apoštolů, kteří se skrývali. Prožívali jsme zármutek žen. Nakonec jsme se dozvěděli zprávu o vzkříšení.

více na www.katecheze.wz.cz

Děti po celou dobu provázely postavy apoštolů. Nakonec samy našly ve staré mohyle hrob Ježíše s plátny. Zde si zapálily každé svou svíčku jako symbol světla a vzkříšení a společně jsme zazpívali písničku.

Kontrast tmy a světla, radosti a smutku, smrti a vzkříšení. Na černých plochách děti ztvárnily, co je trápi.

Příklad třetí: Dětské bohoslužby „Křest etiopského dvořana“

Probíhaly ve sboru v Třebíči. Cílem bylo vyprávět zajímavý novozákonní příběh s odkazem na křest. Prožili jsme ho pomocí symbolu vody. Vodu jsme zkoumali všemi smysly, čefili atp.

Následně si děti vzájemně umývaly ruce ve vodě, která je symbolem očištění. Do čistých rukou každý dostal bílý šátek, který si mohl ozdobit. Na konec se vyprávěl příběh etiopského dvo-

---

Některé křesťanské obsahy nelze předat jinak než pomocí metafor, podobenství a symbolů. Pro děti je symbolické vnímání přirozené a rozvíjí se už v předškolním věku.

řana, který navazoval na to, co děti už prožily. K vyprávění sloužily šátky, pomocí kterých se ztvárňovaly hory, kopce – a figurky.

Společné mytí rukou – děti prožívají symbol křtu.

Prožitková pedagogika jistě nemá být jedinou metodou, kterou v práci s dětmi ve sboru postupujeme. Je vhodná zejména pro předškolní a mladší školní děti, ve starším školním věku je vhodná v kombinaci s jinými metodami, např. metodou kritického čtení a psaní. Práce s prožitky lze dobře využít ve všech věkových skupinách – pro teenagery, mládež, dospělé, rodiny s dětmi, ale i seniory. Velký úspěch má tento způsob práce například v domovech důchodců. Umožňuje totiž citlivě zpracovávat velmi niterné stavy.

Je však třeba říci, že se díky práci s prožitky můžeme dostat dosti hluboko a můžeme se dotknout bolavých míst, což už hraničí s psychotherapií. Je třeba tedy dbát opatrnosti při otvírání témat, a to u všech věkových skupin.

Petra Macháčková

OZNÁMENÍ

Poznávací zájezd do Izraele

Ve dnech 10. až 20. listopadu 2011 se koná poznávací zájezd do Izraele. Přenocování v hotelech v Eilat, Jeruzalémě a v Haifě. Přes den cesty autobusem za poznáváním biblických míst. Cena na osobu: 11 000 Kč za letenku a 1 195 USD za služby v místě. V ceně je vše, tedy ubytování s polopenzí, autobus, všechny vstupy dle programu a služby průvodce.

Zveme vás k účasti. Dotazy nebo přihlášky možno poslat na adresu: manželé Mikuláš + Anita Zoubkovi, Žižkova 1161/27, 358 01 Kraslice, telefon: 352 696 085, mail: mikulas.zoubek@seznam.cz.

Farní sbor ČCE v Děčíně nabízí možnost ubytování

ve sborovém domě v bytě 1+1 s přísl. Sborový dům je v centru města bez zahrady. Nejbližší okolí města nabízí krásné vycházky, termální koupaliště nebo návštěvu ZOO. Děčín je vstupní branou do Českého Švýcarska. Ve vzdálenějším okolí – Tiské stěny, Lužické hory, Drážďany.

Poplatky na den v třílůžkovém pokoji (s možností dvou přistýlek)

1 osoba 200 Kč / 2 osoby 300 Kč / 3 osoby 400 Kč / 4 osoby 450 Kč / 5 osob 500 Kč / dítě 50 Kč, lůžkoviny 30 Kč. Ve výši vydajů jsou zahrnuty dva poplatky městskému úřadu.

Kontakt: Bezručova 4, 405 02 Děčín 4, tel. 412 532 217.

Slepota odděluje od věcí a hluchota od lidí

...hluší slyší... (Mt 11,5)

Kochleární implantát je smyslová náhrada pro ty, kteří mají velmi těžkou poruchu sluchu. V České republice se implantáty vyvíjely od počátku 80. let minulého století, dnes se používají zahraniční modely, převážně výrobky australské firmy Cochlear. Ing. Tomáš Tichý, CSc., člen evangelického sboru v Praze Dejvicích, se na výzkumu a vývoji kochleárních implantátů u nás podílel téměř od počátku; je zaměstnancem Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze a pracuje v laboratoři elektronických smyslových náhrad při katedře teorie obvodů této fakulty. Je také klinicko-technickým specialistou firmy Cochlear pro oblast střední a východní Evropy.

Co tedy je kochleární implantát?

Kochleární implantát je elektronické zařízení, které může zprostředkovat zvukové vjemy i zcela neslyšícím. Podmínkou je, aby byl jejich sluchový nerv alespoň částečně funkční, kochleární implantát totiž „obchází“ nefunkční vnitřní ucho a zvukové vjemy vyvolává přímou elektrickou stimulací sluchového nervu. Jeho vnitřní část se chirurgicky umístí pod kůži za uchem do lůžka vytvořeného v kosti skalní, miniaturní elektrodový svazek se zavede do nefunkčního hlemýžďe a tam dochází k vlastní stimulaci nervu. Vnější část tvoří zvukový procesor a vysílací cívka, která je s ním spojena tenkým kabelem. Procesor se nosí za uchem a zvuky z okolí snímá zabudovaným mikrofonem. Výstupem z procesoru je

radiofrekvenční signál, který se cívkou přenáší do implantátu a nese kódovanou informaci o okolních zvucích. Implantát informaci zpracuje a nerv stimuluje tak, aby podráždění co nejlépe odpovídalo tomu, jak by jej stimulovalo normálně fungující vnitřní ucho.

Co sluchové postižení znamená?

Zajímavé je už to, že prenatální hluchota se považuje za druhé nejzávažnější postižení – po těžké mentální retardaci. Je závažnější než slepota, což si leckdo neuvědomuje. Nevidomý prostřednictvím řeči rozvíjí abstraktní myšlení, vzdělává se, je dost emancipovaný. Zatímco kdyby se ponechal svému osudu neslyšící, mohl by se nám časem jevit až jako mentálně postižený; on by ale jenom neměl dost podnětů pro svůj plný rozvoj.

Jak řekla světoznámá Helena Adams Kellerová, která na začátku 20. století jako první hluchoslepá vystudovala univerzitu – slepota odděluje od věcí a hluchota od lidí.

Absence zvuku působí velmi depresivně, a někteří neslyšící mají ještě k tomu tinnitus – nejrůznější hučení či pískání v uších, které může být i tak silné, že jim znemožňuje spát, soustředit se... Kochleární implantát tinnitus většinou výrazně potlačuje.

Četla jsem, že se na kochleární implantaci názory různí, že lidé neslyšící jsou často proti.

Mluvívám často s kolegy, kteří dříve pracovali s náhradami kloubů, s kardiostimulátory, a všichni se shodují v tom, že tato oblast je nejvíc nabitá emocemi. Kochleární implantát je správnou volbou, narodí-li se neslyšící dítě slyšícím rodičům nebo v případě, že slyšící člověk ohluchne. Pokud se narodí neslyšící dítě neslyšícím rodičům, je individuální přístup nutný. Všiml jsem si, že se mezi neslyšícími tradují různé nepravdy, třeba že je implantát bude trvale bolet, jednou jsem dokonce slyšel, že se musí vyoperovat část mozku... A oni žijí ve svém světě a jsou spokojeni. Říkají, že jsou kulturní entitou a že hluchota vlastně není postižení. Svoji kulturu skutečně mají a my to musíme respektovat. Ale když si můžeme s neslyšícími

rodiči všechno vysvětlit, nakonec se často pro implantaci u dítěte rozhodnou. Vždy je ale upozorňují na nebezpečí, která si nemusí uvědomit. Mohou například získat pocit, že jim dítě uniká někam, kam za ním nemohou – třeba do světa slyšící babičky, která mu čte pohádky –, a že se jim tak odcizuje. Ale na druhou stranu – musí být vždycky někdo, kdo bude s dítětem mluvit a jeho řeč rozvíjet. Zatím se to vždy dařilo.

Jistě musí být jiné, dává-li se implantát tomu, kdo slyšel a pak ohluchl, nebo vrozeně neslyšícímu.

Ano. Těm, kteří ohluchnou během života, se říká postlingválně neslyšící (ohluchli po vytvoření řeči). Když člověk ohluchne, může to vnímat jako tragédii, naruší se všechny sociální vazby... Po implantaci s takovým člověkem zažíváme zázračné situace, i když je počáteční reakcí někdy zklamání. Může se mu zdát, že to, co slyší, je k neposlouchání: tak kvůli tomuhle jsem šel na operaci... Mozek je ale „úžasné zařízení“, které záhy rozpozná, že původní sluch nahrazují nové nedokonalé podněty; ten prvotní pocit se zlomí někdy i za pár minut a najednou se dozvíme, že pacient už slyší jako dřív. O zcela plnohodnotnou náhradu sluchu ovšem nejde.

Jak vypadá vaše práce s vrozeně neslyšícími? Mně se zdá, že učit dítě, které předtím nikdy neslyšelo, jak má analyzovat zvuky, je strašlivě těžké.

Ale je to velice radostné. Co se týče sluchu, je na tom dítě po implantaci stejně jako novorozenec. Víme, že čím dřív se u těchto prelingválně neslyšících zasáhne, tím rychleji se budou rozvíjet. Použití implantátu je v běžných případech schváleno od jednoho roku. Chirurgové se někdy rozhodnou operovat dřívě, třeba když se jedná o hluchotu v důsledku meningitidy, protože v takovém případě hrozí rychlé zkoznatění vnitřního ucha, a pak už by se nedalo dělat nic.

Do jakého věku dítěte bude výsledek operace uspokojivý?

Jako mez pro dosažení plného rozvoje se udává stáří tří let. Když se operuje později, je dost pravděpodobné, že dítě nepůjde včas do školy, že bude mít přinejmenším odklad.

A naopak? Kdy už je dítě na operaci příliš staré?

Pokud stimulace nervu nepřichází, centrum se využije pro jiný účel, obsadí se. Takže někdy ko-

lem šestého, sedmého roku už stimulace opravdu přestává mít smysl. Ale ani děti implantované mezi třetím a šestým rokem již plného rozvoje sluchových dovedností zpravidla nedosahují.

Jak se děti, které neslyší, vzdělávají?

Cílem klasické „orální“ metody, která dříve převládala, bylo naučit dítě mluvit. Jenomže pokud je dítě zcela hluché a nemá žádnou zpětnou vazbu, je to strašně obtížné a výsledky jsou většinou velmi omezené. Proto se začal ve vzdělávání neslyšících prosazovat znakový jazyk, který je pro ně přirozený, a později takzvaná „totální komunikace“ – využití všech dostupných „kanálů“. Speciální školy pro neslyšící se ve svém přístupu a v postupech stále dost liší.

Znaková řeč má svou gramatiku, svou syntax, stane se dítěti mateřtinou – s její pomocí se lze vzdělávat. Češtinu se pak dítě může učit jako druhý jazyk. Děti s těžkými vadami sluchu ale zřídka zvládly více než speciální učební obor.

Do této situace přišly implantáty, které směřují k rozvoji řeči a orální komunikace. Děti, které dostanou implantát včas a které nemají nějaké další postižení, slyší zpravidla tak dobře, že mohou chodit do běžné školy. Co mi vždycky udělá radost – když slyším, že implantované dítě začalo ze školky nosit prostá slova. Z toho je vidět, že vše funguje tak, jak má. Jen nevím, jestli je to sdělení vhodné do *Českého bratra*.

Jak se tedy při kochleární implantaci postupuje?

Vše od předoperačních vyšetření přes vlastní operaci, programování kochleárního implantátu a rehabilitaci probíhá v Centru kochleárních ►

implantaci Fakultní nemocnice v Motole. Nejprve se prokazuje, že je dítě vhodným kandidátem – vyšetření musí potvrdit, že je opravdu hluché. Jde o komplexní a dost dlouhý proces, který zahrnuje například i šestiměsíční zkoušku se sluchadly. Hodnotí se i to, zda dává rodinné zázemí záruku soustavné péče o rozvoj dítěte.

A vaše úloha? Kdy „vstoupíte do hry“?

Technik nebo audiolog chodí už k operacím. Hlavní práce nám začne asi o šest týdnů později, když je ukončeno hojení a je možno začít s programováním zvukového procesoru. Naším úkolem je najít oblast stimulačních proudů, kde jsou zvuky přítomny a nepřekročí příjemnou úroveň. Optimální nastavení nenajdeme v jednom kroku. Pokud bychom stimulovali méně, dítě by slyšelo málo nebo neslyšelo vůbec. Při příliš silné stimulaci by mu to bylo nepříjemné. Určitě si dovedete představit, že docílit toho třeba u osmnáctiměsíčního dítěte není jednoduché. Navíc se tolerance ke zvuku vyvíjí a zvuk, který by v okamžiku zapnutí mohl vyvolat úlek a slzy, o měsíc později nemusí stát ani za pozornost. Logoped dítě již předem naučí, jak reagovat na přítomnost jiných podnětů, například vizuálních. Dělat totéž v reakci na zvuk pak není obtížné. Máme také k dispozici objektivní měření odpovědi sluchového nervu, které nám hodně napoví o tom, kde „užitečnou“ oblast proudů očekávat.

Velmi nám pomáhá i přirozená zvědavost dětí a jejich zájem o všechno nové. Děti velmi brzy začínají samy testovat zvuky, které předměty vydávají, a dělají to tak, aby dobře slyšely a přitom jim zvuky byly příjemné. Složitě je to s dětmi s vícečetným postižením, které nám nemusí ukázat vůbec nic.

Do kostela už v sobotu večer?

Zn.: pyžamo s sebou.

Přijďte do kostela už v sobotu večer, vezměte si spacáky a karimatky. Ráno budete na bohoslužbách jako první. Nabídka platí pro děti od pěti let. Jednou za čas ve sboru v Praze ve Střešovicích.

Sejdeme se v sobotní podvečer, čeká nás tematické povídání a činnost (na podzim to bylo o vděčnosti, posledně byla tématem sůl), hry

Jak je celé zařízení drahé?

Stojí bezmála půl milionu korun, ale zdravotní pojišťovny je hradí.

Nemusí se ale ten přístroj časem měnit? Nemůže se porouchat?

Vlastní implantát je velmi spolehlivý a u nás považují ty nejlepší typy. Starší modely se ve světě používají již od roku 1986 a stále jich pracuje asi 93 %. A z těch 7 % poruch jde hodně na vrub úrazů. I v případě, že se implantát porouchá nebo třeba zničí nárazem, je možno jej chirurgicky vyměnit. Novější modely jsou ještě spolehlivější. Procesor, ta zevní část, se po delší době vyměnit musí. Na Západě se to dělá tak po pěti letech, u nás pojišťovna stanovila, že se může vyměnit, je-li starší než deset let.

Když vás slyším o vaší práci mluvit, zdá se mi jasné, že vás těší.

To jistě; bohužel mám na práci s pacienty stále méně času. Nemáme sekretářku, dělám spoustu administrativy, účetní záležitosti, organizaci kurzů... Víc a víc se věnujeme školení nových týmů, diagnostice složitých případů – když pooperační výsledky nejsou takové, jaké se očekávaly. Se dvěma kolegy máme na starosti více než třicet klinik po celé střední a východní Evropě.

Když ale pracuji s dítětem, dostává se mi ujištění, že i to kolem, co mě někdy nebaví, má smysl. S některými rodinami se vídám už čtrnáct let. Máme první vysokoškoláky, kteří s implantátem dostudovali. Jeden zahájil doktorské studium. Každý dílčí pokrok je pro mě velkým povzbuzením.

Jana Plíšková

(hlavně ty, které potřebují tmu), jídlo (buchty od maminek a tatínek) a někdy taky film.

Proč? Abychom byli spolu. A taky abychom vnímali, že kostel je „náš“, je místem, kam chodíme rádi, jsme tam doma, někdy je tam i legrace, nemusí se tam vždy jen tiše sedět v lavici. Říkám tomu Noc v kostele. I když se spí ve sborové místnosti a ve sklepě.

Lenka Ridzoňová

OTÁZKA NA TĚLO

Co je podle vás smyslem nedělní školy?

Tomáš Trusina, farář a nakladatel

V zásadě – zpřístupnit společenství kolem biblických příběhů dětem.

Dneska konkrétně – sbor díky fungující neděle může nabídnout program pro všechny věkové kategorie – a ve vyprahlých satelitech se rodiny po něčem takovém poohlížejí čím dál víc.

Vojta Růžička, konfirmand

Nedělky jsou takovou hravější formou kázání. Slouží hlavně dětem, aby pochopily jednotlivé příběhy z Bible. Myslím si, že z kázání by si mnoho neodnesly.

Jaroslav F. Pechar, farář

Nabídnout dětem plnohodnotnou účast na bohoslužbě.

Marek Janouch, gymnazista

Smyslem nedělní školy je podle mne vyprávění příběhů z Bible trochu jako pohádku, aby děti pochopily, o co tam jde. Jsou mezi kamarády a nikoho neruší.

Debata na facebooku:

Kryštof

Zabrat obývací pokoj farského bytu v době, kdy na DSF běží Bundesliga! To byl samozřejmě jen vtip, jinak těžko říct. Asi dva v jednom – nabídnout dětem něco jiného než nudu v kostele a zároveň mít v kostele klid.

Marta

A taky se dává dětem najevo, že se s nimi ve sboru počítá!

Jirka

A nedává se jim tím spíš najevo, že s nimi nepočítáme, když se najednou musí zdekovat a vypadnout? Ne, to byl fór. Myslím, že smyslem

nedělní školy je, aby děti slavily nedělní bohoslužby způsobem přijatelným jejich věku, i když Kryštofův praktický argument o klidu v kostele má taky cosi do sebe.

Karel

Je otázka, zda jsou to opravdu bohoslužby, nebo spíš ta škola. Tím chci říci, že vidím smysl spíš v začleňování dětí do bohoslužby než v tom, nabízet jim místo toho školu. Řešení je asi někde uprostřed: aby děti slavily část bohoslužby s celým sborem a částečně měly svůj program.

Líza

Nedělní škola není bohoslužbou, tudíž tímto účast dětem na bohoslužbě odpíráme. Škola, dle původního významu, má být příjemným místem určeným k volnému přemýšlení – to se v některých nedělkách daří. Zda je toto vydělování správné, je na delší debatu... **DaZ**

SYNODNÍ RADA

Na zasedáních 25. ledna a 8. února 2011 projednala synodní rada 101 titulů. Z nich vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada potvrdila volbu Marka Váni za druhého faráře FS ČCE v Krouně na plný úvazek a Bohumila Bašteckého za faráře v Poděbradech na poloviční úvazek. Přijala rovněž rezignaci faráře v Pozdřechově Vlastimila Kováře z vážných zdravotních důvodů a poděkovala mu za dosavadní službu v církvi. Pověřila Vojtěcha Hroudu k duchovenské službě v Nemocnici Nové Město na Moravě.

Jan Dus, náměstek pro personální záležitosti a vzdělávání, byl jmenován členem platové komise.

Fakulta a bohoslovci

Kandidáti služby v církvi Ludmila Michalová Mikšíková, Ondřej Zikmund a Michael Pfann předložili roční zprávu o své účasti na sborovém životě. Synodní rada bere zprávy na vědomí.

Synodní rada schvaluje zápis studentů 4. ročníku ETF UK Milana Balahury a Jana Hrudky do seznamu kandidátů služby v církvi.

Správa církve

Synodní rada vzala na vědomí zápisy z konventů:

- Moravskoslezského seniorátu ze dne 23. 10. 2010
- Ochránovského seniorátu ze dne 13. 11. 2010. Jednalo se také o dopise Úzké rady Jednoty bratrské v Liberci, v němž zaznělo podání ruky k nápravě věcí minulých.
- Ústeckého seniorátu ze dne 13. 11. 2010 – konvent volební, seniorem byl zvolen farář Jan Kupka (foto).
- Východomoravského seniorátu ze dne 13. 11. 2010
- Brněnského seniorátu ze dne 20. 11. 2010 – seniorátními faráři byli zvoleni Jiří Šimsa a Marta Židková.
- Poličského seniorátu ze dne 27. 11. 2010 – konvent volební, byli zvoleni tito členové seniorátního výboru: seniorátní kurátor Jaroslav Lacina, náměstek seniora Marek Vanča, 1. náhradník SV z řad kazatelů David Sedláček a 2. náhradník SV z řad kazatelů Lukáš Klíma.

– Západočeského seniorátu ze dne 6. 11. 2010 – SR potvrdila volbu seniora Miroslava Hamariho a konseniora Radka Matušky.

Synodní rada vzala na vědomí zprávy ze zasedání seniorátních výborů: Brněnského, Východomoravského, Pražského, Jihočeského a Poličského seniorátu a o vizitaci v Rovečném.

Senior Ústeckého seniorátu Jan Kupka

Výchova

SR považuje za významné vydávat časopis pro mládež, stávající formu však považuje za neúnosnou. Ze širokého spektra evangelické mládeže se časopis Bratrstvo orientuje pouze na její úzkou výšeč. SR žádá redakční radu Bratrstva a COM, aby časopis formovali i tak, aby oslovoval především mladší mládež (12–18 let), nezaměřoval se pouze na úzkou komunitu kolem COMu, ale byl otevřený mladým ve sborech a v seniorátech, studentům evangelických akademií i nově příchozím do církve. V říjnu 2011 SR znovu posoudí orientaci časopisu a rozhodne o jeho další existenci. Do té doby je SR otevřena dalším rozhovorům v této věci.

Zahraniční sbory

Synodní rada vzala na vědomí zprávu celocírkevního kazatele pro české sbory ve východní Evropě Petra Brodského za období září až prosinec 2010. Potulný kazatel navštívil v tomto období třikrát Polsko (Zelov, Lodž, Husinec, Pstroužná), Rumunsko (Peregu

Mare), dvakrát Ukrajinu (Bohemka, Veselynivka, Per-vomajsk, Oděsa), Bulharsko (Sofie), Srbsko (Kruščica, Veliko Srediště) a Chorvatsko (Daruvar, Veliki Zdenci, Bjeliševac). Petr Brodský předložil SR plán výjezdů na první pololetí 2011.

Synodní rada vyhledává dobrovolnou celocírkevní sbírku na krytí nákladů spojených s účastí dětí z Bohemky a Veselynivky na letním církevním táboře v Čechách. Doba trvání sbírky bude do 31. 3. 2011 a dopis s informacemi bude rozeslán do sborů.

Ekumena

Synodní rada deleguje Joela Rumla a Gerharda Frey-Reininghause na Setkání vedoucích reformovaných církví v Evropě, které se uskuteční ve dnech 3. až 5. 3. 2011 v Praze.

Na ekumenický studijní kurz v Josefstalu 16. až 25. 5. 2011 deleguje SR Jiřího Orta.

Ladislav Beneš zpracoval výstupy poradních odborů pro otázky teologie, ekumeny a společenské a mezinárodní (POT, POE, POSM) a Leuenberského synodu a připravil odpověď pro Společenství evangelických církví v Evropě (GEKE). Synodní rada souhlasí s tím, aby text L. Beneše byl odeslán GEKE jakožto stanovisko ČCE k dokumentu o sociální spravedlnosti.

Sbírku „Fastenopfer“ podporuje Evangelická luterská církev v Bavorsku církve ve střední a východní Evropě. dvacet pět let po katastrofě v Černobylu chce bavorská církev podpořit projekty, které se zasazují o péči o zlepšování klimatu mezi lidmi. Synodní rada doporučuje projekt Slunečnice v Horní Krupě.

Různé

Na místo čtvrtého člena správní rady Nadačního fondu Věry Třebické-Řivnáčové navrhuje synodní rada Tomáše Růžičku.

Přesun vysílání křesťanského magazínu na dopolední hodiny na ČT2 je věřícími kritizován. Podle sdělení předsedy mediální komise Ekumenické rady církví P. Vaňury se již v této věci vedou příslušná jednání.

Díář 2011 pro studenty středních škol členských zemí EU uvádí všechny možné náboženské svátky, ale na křesťanské se zapomnělo. Evropská komise se za tuto chybu již omluvila. SR to považuje za hrubou administrativní chybu. Nehodlá však jít cestou

dalších úvah, co za ní stojí. Považuje ji, stejně jako skutečnost, že 135 tisíc českých studentů z toho může vyvozovat zavádějící závěry, za významný podnět pro každého člena a pracovníka církve. Tento nedostatek lze vyvážit především soustředěním na zvěstování evangelia a zdůrazňování přínosu následování Ježíše Krista pro život člověka.

SR souhlasí s tím, aby se ČCE stala součástí České křesťanské environmentální sítě (ČKES), pověřuje Ilonu Mužátkovou zastupováním a bere na sebe povinnost hradit roční členský příspěvek 500 Kč.

Na vědomí a s vděčností vzala SR zprávu o činnosti fundraiserky za rok 2010 a vyjadřuje jí poděkování za systematickou práci na vytvoření jednotné databáze projektů ÚCK a hledání možností získávání prostředků na aktivity ÚCK.

DaZ

SYNODNÍ SENIOR

Joel Ruml kázal ve Frauenkirche v Drážďanech

V neděli 20. února kázal synodní senior Joel Ruml na pozvání biskupa Jochena Bohla ve Frauenkirche v Drážďanech. Biskup Bohl, který je od roku 2004 biskupem Saské luterské církve, vyjádřil pozváním synodního seniora, jak důležité je sousedství a partnerství našich církví uprostřed Evropy. Ve svém kázání na text z knihy Daniel (Daniel 9,18b) zdůraznil Joel Ruml, že křesťané po celém světě jsou Božím lidem pověřeným nést Boží jméno ve světě. Liturgii měli na starosti farář Frauenkirche Sebastian Feydt a vrchní církevní rada

Friedemann Oehme, který má v Saské luterské církvi v referátu ekumenické vztahy. Synodního seniora doprovázeli manželka Lydie a tajemník pro ekumenu Gerhard Frey-Reininghaus. Po bohoslužbách přivítal delegaci z České republiky vrchní církevní rada Saské luterské církve Christoph Münchow.

Kostel Frauenkirche byl původně vybudován v letech 1726 až 1743 v barokním stylu. Byl zničen za druhé světové války při náletu na Drážďany dne 15. února 1945 a jeho trosky byly ponechány jako připomínka válečných hrůz. Po znovusjednocení Německa bylo přistoupeno k jeho rekonstrukci, jež byla pojata i jako symbol smíření mezi dříve válčícími mocnostmi. Rekonstrukce exteriéru byla dokončena v roce 2004, interiér v roce 2005. Po 13 letech nákladných prací byl kostel znovu vysvěcen 30. října 2005, v předvečer Dne reformace.

Gerhard Frey-Reininghaus

JUBILANTI

v březnu slaví kulaté nebo půlkulaté narozeniny (od padesáti let výše) tito současní a bývalí pracovníci v církvi:

Václav Hájek 50

Jaroslav Voříšek 70

Abigail Hudcová 55

Lenka Dobšová 50

Milena Tůmová 80

ÚMRTÍ

V Jilemnici zemřela 23. února ve věku 83 let emeritní farářka ČCE **Věra Hajská rozená Čermáková**.

Po těžké nemoci zemřel 25. února ve věku 56 let **Vlastimil Kovář**, farář ČCE v Pozdřechově.

ZELENÉ OKÉNKO

Autopůst

Období půstu před velikonoceci navazuje na staré tradice, které byly povýtce náboženské. Půst byl jakýmsi pomocným prostředkem pro soustředění sebe sama, pomocným prostředkem, který člověku pomáhal oprost se od přizemnosti a pohledět vpřed – vzhůru.

Byl součástí pokání, odmítnutí a vyznání všeho zlého, čeho se člověk dopouštěl, a přípravou na přijetí milosti odpuštění.

Jako žádná náboženská lidská činnost není ani půst bez nebezpečí výkonu, sebespokojenosti, náboženské pýchy. Tam, kde na něm člověk chtěl vše postavit, zasloužil jen výsměch a příkré odmítnutí. Tak na mnoha místech proroci nakonec půst v jeho odříkavých formách odmítli a žádali konkrétní činy, které jako by zdánlivě s postem co dobrovolným strádáním hladem neměly nic společného.

Známý text z Izajáše 58,3–7 o takové situaci mluví: „Proč se postíme, a nevíš máš si toho? Pokojujeme se, a nebereš to na vědomí. Právě v den, kdy se postíváte, hovíte svým zálibám a honíte všechny své dělníky. Postíte se jenom pro spory a hádky, abyste mohli svévolně udeřit pěstí. Nepostíte se tak, aby bylo slyšet váš hlas na výšině. Což to je půst, který si přeji? Den, kdy se člověk pokojuje, kdy hlavu sklání jako rákos, žínici obléká a popelem si podestýlá? Dá se toto nazvat postem, dnem, v němž má Hospodin zalíbení? Zdalipak půst, který já si přeji, není toto: Rozevřít okovy svévole, rozvázat jha, dát ujařmeným volnost, každé jho rozbít? Cožpak nemáš lámat svůj chléb hladovému, přijímat do domu utištěné, ty, kdo jsou bez přístřeší? Vidíš-li nahého, obléknout ho, nebýt netečný k vlastní krvi? Tehdy vyrazí jak jitřenka tvé světlo a rychle se zhojí tvá rána. Před tebou půjde tvá spravedlnost, za tebou se bude ubírat Hospodinova sláva.“

Autopůst – Autofasten je akce, kterou v Rakousku a v Německu společně zavedly církve evangelické a římskokatolické. (Internetové stránky: <http://www.autofasten.at/> a <http://www.autofasten.de/>) Teď se k ní připojujeme také my.

Uvažují-li o autopůstu, jeví se mi věc tak, že stará náboženská tradice se zde potkává s potřebou, nutností ohledu a soucítění podobnou, jakou žádá prorok Izajáš. Jestliže se ukazuje, že automobilová doprava likviduje naše životní prostředí a životní prostředí všeho živého, pak nejde v ponechání auta v garáži jen o jakési samoučelné omezení sama sebe, o vnitřní pocit pokání a vyznání, ale zároveň také o aktivní čin, alespoň malé vykročení z bludného kruhu či sestupné spirály spotřeby k novému počátku vztahů, úcty k životu.

Autopůst nechce být prázdným gestem, ale konkrétním naplňováním toho, k čemu nás naše víra vede. Zkuste to také!

Autopůst začíná na Popelčnickém středě 9. března a „končí“ (vlastně by končit neměl nikdy) na Bílou sobotu 23. dubna. Více informací na <http://autopust.cz/>.

Tomáš Molnár

Poselství valného shromáždění LSS

Luterský světový svaz (LSS) sdružuje na 130 církví ze 79 zemí. V červenci 2010 se v německém Stuttgartu sešlo jeho 11. valné shromáždění. ČCE je od roku 2004 členskou církví LSS a na valném shromáždění ji zastupovali Olga Navrátilová, Gerhard Frey-Reininghaus a Milan Balahura. Heslem týdenního zasedání bylo biblické slovo „Chléb náš vezdejší dej nám dnes“.

Poselství tohoto shromáždění se věnuje otázkám a výzvám vyplývajícím z jednotlivých slov motto. Z každého pojmu vyvozuje konkrétní závazky a opatření. Celé poselství je sedmistránkový dokument a můžete jej najít na www.e-cirkev.cz (sekce Dokumenty a materiály, Ekumena, Poselství).

Ze závazků a opatření k jednotlivým pojmům vybíráme:

Dej / budeme se s druhými dělit nejen o své materiální statky, ale též o vědění / budeme dbát o okolní svět tak, aby si mohly i budoucí generace užívat ovoce stvoření a mohly vést zdravý život.

Nám / obracíme se proti všem formám obchodu s lidmi a proti prodávání lidského těla / všechny církve vybízíme k tomu, aby se nově přiznaly k rovnoprávnosti pohlaví a generací a aby jako prioritu v teologii i praxi stanovily práva a blaho dětí.

Dnes / skupina nakažených HIV a AIDS je mnohem větší než skupina mající přístup k léčbě. Vyzýváme církve, aby udržovaly povědomí o nemoci, aby bojovaly proti stigmatizování nemocných a aby jim pomáhaly v integraci do církve i společnosti.

Veздеjší / zavazujeme se trvale podporovat rozdělování Božích darů spravedlivěji / vyzýváme církve, aby se zasadily o prominutí nelegitímních dluhů / aby podporovaly povědomí o otázkách životního prostředí.

Chléb / svátost dělení chleba a vína nás zavazuje starat se o vezdejší chléb našich společností / v multikulturním světě je den ode dne větší potřeba dialogu a společné práce. Úspěchy mezináboženských i ekologických dialogů se zakládají na pohroužení do vlastní tradice. Být hluboce zakořenění v naší víře nám umožňuje být vůči druhým otevření, vnímaví a pohostinní.

Poselství je zakončeno zvěstováním:

„Když jsme znepokojeni štěpením uvnitř církvi a rozkolem mezi našimi církvemi, vybízí nás Bůh k tomu, abychom se stali těmi, kterými už ve křtu jsme. Když ve světle evangelia odhalujeme obnovující sílu rozmanitosti a napětí, podněcuje nás Bůh k pokání, smíření a obnově. Protože se odvažujeme odpovídat na výzvy dávání, dostávání a sdílení, přivádí Bůh svůj lid k nové lidskosti.“

DaZ

ZE SVĚTA

„Zvláštní napětí“ mezi státem a církví

Řím. Papež Benedikt XVI. znovu lituje vyčlenění církve z moderní západní společnosti. „V mnohých evropských zemích se vztah státu a církve dostal do zvláštního napětí,“ řekl nedávno při nástupní návštěvě novému rakouskému velvyslanci u Svatého stolce Alfonsi Klossovi ve Vatikánu. Politické autority většinou omezují náboženskou svobodu.

V této souvislosti uvítala hlava katolické církve kritické vyjádření rakouské vlády k rozhodnutí Evropského soudního dvora pro lidská práva, podle kterého by se měly omezovat křucifixy ve školách. Na jednu stranu se západní země snaží náboženství vyloučit z veřejné scény a na druhou stranu existuje snaha sekularizovat poselství evangelia a přizpůsobit ho současné kultuře, popsal situaci papež.

epd/gm

Spravedlivý obchod

Brémy/Stuttgart. Dva tisíce evangelických církevních sborů v Německu nalévá pouze fairtradovou kávu a čaj. Počet zaokrouhlil Sbor Martina Luthera v Brémách-Findorffu. „Jako spotřebitelé neseme zodpovědnost za větší spravedlnost na světovém trhu,“ chválí angažovanost hanzovního města ředitelka evangelického pomocného díla ve Stuttgartu Cornelia Füllkrug-Weitzelová.

Výrobci kávy žijí často v kruté chudobě. Malovýrobci dostanou za své výrobky ve spravedlivém obchodě, dle informací Füllkrug-Weitzelové, zaplacenou garantovanou minimální cenu. Je vyšší než často zničující nízké světové tržní ceny. „Církevní a diakonická zařízení jdou příkladem,“ zdůraznila vedoucí evangelická teoložka.

Jako první se k podávání fairtradové kávy a čaje zavázal Markuskemeinde v Bielefeldu. To bylo v říjnu 2005. V současnosti se akce účastní také sbory v USA a v Itálii.

epd/gm

CÍRKEV ŽIJE

z Bratrské školy

Zájem o Bratrskou školu

Bezpečí malé školy a sepětí s rodinou

Bratrská škola je jedinou základní školou, jejímž zřizovatelem je Českobratrská církev evangelická. Je na jednu stranu úžasné být jediná a tím pádem tak trochu výjimeční, na druhou stranu je to určitá osamělost. Již řadu let je v náplni školy rozšířená výuka výtvarné výchovy. Naši žáci se během pěti let seznamují s různými výtvarnými technikami, jako je grafika, keramika, Tiffany, petting, plstění... Zároveň po celých pět let navštěvují děti vybrané výstavy, objekty Národní galerie, učí se důležité momenty z historie výtvarného umění. Také se účastní rozmanitých výtvarných soutěží a výstav. Na tuto dopolední činnost navazují odpolední aktivity, které jsou z převážné části také kreativně zaměřeny, a důležité je, že jsou vedeny opravdovými odborníky.

A jaký je zájem o malou evangelickou školu pro první stupeň? Loňský i letošní leden, doba zápisů budoucích prvňáčků ukazuje, že o naši

školu zájem opravdu je. V první třídě se letos učí 19 žáčků a po skončení letošního zápisu jsme měli zamotanou hlavu. Uchazečů bylo více, než jsme mohli přijmout, a tak jsme museli i některým říci ne. Do budoucí první třídy je k dnešnímu dni zapsáno 22 dětiček. Co od nás rodiče čekají? Především individuální přístup ke každému dítěti, bezpečné prostředí malé školy, velké sepětí školy a rodiny. Hlásí se k nám hodně dětí z rodin,

kde rodiče nejsou členy v žádné církve. Je nám velmi milé, že po seznámení s tím, jak je u nás pojato uvádění do křesťanství a jakým způsobem probíhá spolupráce s patronátním evangelickým sborem, jsou hlavně tito rodiče spokojeni. Vítají možnost, že se jejich dítě seznámí s nejdůležitějšími biblickými příběhy, a prožije si ve známém prostředí bohoslužby a pozná jiný náhled na svět.

Naše škola se řadou akcí snaží oslovit a vtáhnout rodiče do života školy. Na podzim a na jaře je to odpolední táborák, kdy se okolo ohně sešednou celé rodiny, což umožňuje neformální setkávání. Akcí, kdy rodiče přicházejí do školy, aby si se svými dětmi prožili příjemné a zároveň důležité okamžiky v jejich školním životě, je Pátácký ples, při němž jsou naši nejstarší žáci slavnostně ostužkování a začínají se loučit se svojí školou. Zároveň jsou stužkování prvňáčkové. První pokusy o tanec budí často smích, ale neobejde se to ani bez slziček dojetí. Jinou akcí je podzimní a jarní Z bratrského hrnku, kdy se děti učí vystupovat před publikem, jež tvoří převážně rodiče. Vyvrcholením je každý rok vánoční divadlo, které patří k dlouholeté tradici školy. V našem divadle účinkuje úplně každý. Je to vždy obrovský zážitek, po kterém se rozcházíme na vánoční prázdniny. Závěrečnou akcí je každoroční zahradní slavnost, kdy se děti opět prezentují před publikem, zahrají si turnaj ve vybíjené, zasoutěží si a nakoupí si za vyhrané bratrské peníze. V podvečer se rozdělá oheň, hraje živá hudba, tancuje se a také se vzpomíná. Je zvykem, že se na této akci scházejí nejen bývalí žáci, ale i jejich rodiče, kteří za dobu školní docházky svých dětí navázali četná přátelství.

O letošní zahradní slavnosti budeme současně slavit dvacet let Bratrské školy pod záštitou ČCE. Již teď se na tuto akci připravujeme, shromažďujeme důležité informace a věříme, že se vše povede. Zahradní slavnost se bude konat u nás ve škole 10. června. Váženým hostem bude i synodní senior Joel Ruml.

Pavlna Radová, ředitelka školy

Úspěch v literární soutěži

Nejlepší ze studentů středních církevních škol v ČR

Marie Trauškeová, studentka třetího ročníku naší střední školy, zvítězila v literární sou-

těži „Svatá Anežka Česká – vznešená dcera rodu královského, slávou světa pohrdající“, kterou

pod záštitou biskupa Mons. Františka Václava Lobkowicze pořádala Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola sv. Anežky České v Odrách. Soutěže se zúčastnili studenti a studentky všech středních církevních škol v České republice a soutěžili ve dvou kategoriích: próza a poezie. Za svou povídku Svatá Anežka Česká – vznešená dcera rodu královského, slávou světa pohrdající aneb Můj „Večer tříkrálový“ převzala Maruška ocenění z rukou bývalého ministra školství Prof. PhDr. Petra Piňhy, CSc.

Jsme na úspěch naší studentky moc pyšní.

Jitka Jarošová, ředitelka Evangelické akademie

– Vyšší odborné školy sociální práce a střední odborné školy, Praha – Spořilov

FARÁŘSKÝ KURZ

Setkání s krajany a hosty

Hosty Spolku evangelických kazatelů byli na farářském kurzu ve dnech 24. až 28. ledna i zástupci českých evangelických sborů v zahraničí, sestry Ludmila Sverdlova z Bohemky, Marie Provazníková z Veselnyvky a bratr Jaroslav Kalousek z Peregu Mare. „Je radost sdílet s vámi společenství, naslouchat novým věcem a vidět prakticky, jak se dá ve sborech pracovat,“ zhodnotila svoji účast Marie Provazníková. Velkou vděčnost vyjádřila také Luda Sverdlova za pomoc při financování pobytu dětí z krajanských vesnic na letním táboře v Bělči. „To, že děti jsou v kontaktu s češtinou, že na táboře najdou kamarády a pak si s nimi česky píšou e-maily či sdílejí facebook, považují za velmi důležité pro jazyk i pro budoucnost našich vztahů“, dodala s nadějí, že i při omezených finančních prostředcích podpora dětských pobytů nezanikne.

Setkání se zúčastnil také nový zmocněnec pro krajanské záležitosti Ministerstva zahraničních věcí ČR Mgr. Stanislav Kázecký, PhD.

Byly projednány případné možné formy spolupráce Ministerstva zahraničních věcí ČR a Česko-

bratrské církve evangelické v rámci krajanských komunit.

Hosty farářského kurzu byli i zástupci reformované i luterské církve na Slovensku, manželé Meňkyovi a řadovými účastníky manželé Jelinko-

vi, nedávno faráři v polském Zelově, nyní sloužící ve sborech ČCE v Ratiboři a Kateřinicích.

DaZ

Obnova barokního skvostu

varhany v chrámu U Salvátora v Praze

Chrámu U Salvátora v Praze na Starém Městě, historická památka z let 1611–1614, bude mít od jara 2011 nové varhany. Nástroj barokního charakteru staví německá firma Eule Orgelbau z Budyšína. Rozpočet na rekonstrukci přesahuje 10 milionů korun.

Pohled do rozebraného varhanního stroje

Půjde o jednu z největších mechanických varhan v České republice, o nástroj s téměř třemi tisíci píšťal, vhodný zejména pro interpretaci barokní hudby. Skříň varhan, součást památkově chráněného prostoru a část píšťalového fondu, bude ponechána a zrestaurována do původní podoby. Varhany mají po opravě sloužit také koncertním účelům, včetně festivalových hudebních akcí. O využití tohoto nástroje v budoucnosti pro varhanní koncerty již projevilo předběžný zájem vedení festivalu Pražské jaro. Ukazuje se, že varhany svou dispozicí, orientovanou na osvědčené prvky středoevropského varhanářství, barokním laděním a předpokládaným zvukem budou nástrojem jedinečným, jaký v metropoli zatím chyběl.

V kostele jsou práce v plném proudu, varhanní skříň je již odstrojena. Budyšínská firma současně pracuje na výrobě píšťal a dalších komponent. S intonováním se začalo již o vánocích. Při bohoslužbách na Štědrý den hrál varhaník Lukáš Vendl na prvních pěti dokončených a nalahděných rejstřících.

Chrámu v manýristickém slohu postavili před čtyřmi sty lety díky sbírkám v zemích protihabsburského tábora pražští němečtí luteráni a zasvětili ho Spasiteli. Při násilné rekatolizaci

českých zemí po bitvě na Bílé hoře byl však protestantům, vypovězeným ze země, kostel zabaven a předán řádu paulánů. V roce 1778 do něj pražský varhanář Anton Reiss zhotovil nové varhany, které se však už v dalším desetiletí po zrušení kláštera paulánů stěhovaly do litoměřické katedrály, kde jsou ve změněné podobě dodnes. Sakrální stavba v centru Prahy sloužila různým účelům, byla v ní i mincovna. Teprve roku 1863 bývalý kostel mohli koupit a opravit čeští evangelíci, kteří se po toleračním patentu císaře Josefa II. mohli opět svobodně scházet. V současnosti je Salvátor největším českobratrským kostelem v Praze.

Firma Eule Orgelbau Bautzen, která varhany pro Prahu rekonstruuje, byla založena roku 1872 v regionu proslulém nástroji vynikajícího saského varhanáře Gottfrieda Silbermanna. Přechkala i přechodné zestátnění v době Německé demokratické republiky a po navrácení je nadále vedena v duchu rodinné tradice. Například jen v letech 1971 až 2005 postavila po Evropě přes 230 nových varhan a dalších bezmála padesát historických nástrojů zrestaurovala.

Demontáž varhan

Záštitu nad stavbou nových varhan v kostele U Salvátora převzal pražský primátor. Do rozpočtu na rekonstrukci nástroje přispěly Norské fondy, Magistrát hl. m. Prahy, Ministerstvo kultury České republiky, Nadace Zdeňka Bakaly a firma Porta s. r. o.

Pavel Urban

(redakčně zkráceno)

Další informace najdete na: www.varhanyusalvatora.cz

Potřebovala jsem někam chodit

rozhovor o potřebě přátelského zázemí

My mladší si už neumíme představit, jaké to asi bylo vyrůstat v časech kolem války...

Narodila jsem se v roce 1929. Když mi bylo pět let, umřela mi na angínu maminka. Tehdy ještě nebyl penicilin. Tatínkova druhá manželka byla katolička. Chodila na mše, taky zpívala na kůru, protože měla krásný hlas. Naučila nás modlit se nahlas modlitby jako Zdrávas Maria, Anděle Boží, strážce můj a Otče náš.

Chodila jste do náboženství, jak to bylo tenkrát obvyklé?

Chodila, ale husitský farář (tatínek byl člen husitské církve), ke kterému jsem v obecné škole chodila, nás toho moc nenaučil. Hlavně nám četl pohádky. Nejvíce si pamatuji, že z legrace škrábal malé holky svými vousy, což jsem nesnášela. Kromě toho jsem zažila i katolické náboženství, kdy jsme zůstávali sedět vzadu ve třídě. Katolický farář vyprávěl zajímavé příběhy o svatých. Když viděl, jak pozorně poslouchám, přišel za mnou a povídá: „Až budeš velká, tak se dáš přepsat, vid’?“

Pak jste dlouho do žádného sboru nechodila...

Ne, nechodila. Ale kdysi jsem zažila zvláštní vidění. Jednou v noci jsem se probudila z děsivého snu. Všude kolem jsem cítila vítr, i když bylo zavřené okno. A vpravo ve tmě jsem viděla siluetu nějakého temného ďáblíka. Hned jsem se začala modlit všechny ty modlitby, co jsem uměla od nevlastní matky. Když jsem se domodlila a otevřela oči, viděla jsem v místech, kde bylo dříve temno, jak tam září anděl. Vůbec jsem se ho nebála a on u mne zůstal, dokud jsem zase neusnula. I tento zážitek mě utvrdil v jistotě o Bohu, že existuje a že mně v těžké situaci vždycky pomůže. Každý den jsem se modlila a v Boha stále věřila.

Váš manžel byl nevěřící?

Ano. Byl sice taky „čechoslovák“, ale nikam by se mnou nechodil. Byl takový dost lehkomyšlný, pohodový, z ničeho si nedělal hlavu.

Váš mladší syn se stal praktikujícím křesťanem ještě dříve než vy. Jak se to stalo?

Ano, mladší syn se ve sportovním kroužku seznámil s jednou baptistkou, která ho pozvala do jejich sboru a do mládeže. Jemu se tam zalíbilo. Já jsem byla ráda, že má takové kamarády. Když jsem na něho zůstala po smrti muže sama, měla jsem strach, jak ho zvládnou vychovat, a tohle se mi líbilo.

Kdy jste přišla do evangelického sboru poprvé vy sama?

Nedlouho po tom, kdy jsem v 55 letech ovdověla. Cítila jsem se osamělá, potřebovala jsem někam chodit. To bylo v polovině osmdesátých let. Jednou v neděli odpoledne jsem šla na procházku a u sboru jsem viděla, že tam vchází spousta lidí. Tak jsem si říkala, že se tam půjdu podívat. Hned za mnou přišla známá sousedka z domu, přivítala mě a ptala se: „A kdo vás pozval?“ Já na to: „Nikdo, já jsem přišla sama.“ Ještě předtím ve dveřích mě srdečně přivítal pan farář. Pak mě ta sousedka faráři představila a on hned říká: „A mohla byste k nám chodit stále!“ A já na to: „Tak jo, tak přijdu.“ A jak jsem jednou poprvé začala, tak už jsem pak chodila stále.

Jak jste se pak stala evangeličkou i oficiálně?

Pan farář mě skoro hned pozval na vyučování katechismu pro nové členy. Chodily tam ještě další dvě paní a trvalo to několik týdnů nebo měsíců. Pak jsme byly oficiálně přijaty do sboru.

Co je hlavním důvodem, že se do sboru až do dneška zcela pravidelně vracíte?

Už se s těmi lidmi znám. Sprátelila jsem se všemi ze skupiny seniorů. Takže tam mám přátelské zázemí. To jsem asi nejvíce potřebovala, a oni mě všichni velmi srdečně přijali.

Paní Rút (81) se ptal cig

Misie a křest

Misijní poslání jednotlivých křesťanů i celé církve je jistě mnohorozměrné. Jako křesťané jsme přece svým Pánem vysláni do světa žít v něm pro druhé, jako žil pro druhé on sám (J 20,21). Máme ve svých vlastních životech i ve světě, který nás obklopuje, hledat především hodnoty Božího království (Mt 6,33). Máme přispívat k osvobození a obohacení materiálně i spirituálně chudých (L 1,51-53). Máme ve svých životních postojích nabízet světu alternativní křesťanské skutky i svědectví (Mt 5,13-16 Sk 1,8).

Křest jako výjimečný misijní úkon

Jeden misijní úkon má ovšem mezi ostatními výjimečné postavení. Úkolem našich sborů je, aby svým svědectvím a svou službou inspirovaly lidi k vyznání víry při přijetí křtu. Všechna autentická křesťanská existence přece vychází ze srdce člověka a ze srdce společenství, které přijalo cestu a spásu Ježíše Krista za svou. Být křesťanem znamená vyzvat Ježíše jako Pána. A celý Nový zákon ani křesťanská tradice neznají lepší způsob, jak tento zásadní životní postoj vyjádřit, než právě přijetím křtu.

Nejvýraznější je to pozorovatelné na křtech dospělých, kteří, ač bez původního zakotvení v křesťanské rodině, ve svém životě prožijí setkání s Bohem a církví takovým způsobem, že je to přivede k životnímu obratu. Při jejich křtu pak obvykle zazní zcela jasně, že od této chvíle není člověk sám sobě pánem, ale patří Pánu Ježíši Kristu. Ale ani křest nemluvat, je-li vykonán řádně, to jest rodinám praktikujících křesťanů, tento prvek samozřejmě nepostrádá: dítě patří ještě výrazněji než svým rodičům Bohu.

Význam křtu

Celý Nový zákon je plný odkazů na mnohorozměrný význam svátosti křtu: připojuje křtěného do společenství křesťanů (Mt 28,18-20). Zprostředkovává mu generální Boží odpuštění a ospravedlnění, a také dar Ducha svatého (Sk 2,38). Ztotožňuje cestu křtěnce s Kristovou cestou smrti i vzkříšení (Ř 6,3-4). Je znamením zásadní jednoty církve jako společenství pokřtěných (Ef 4,5). Připojuje křtěného do konkrétního společenství církevního sboru (1K 12,13).

Alternativní možnosti

Jako jiná možnost zapojení do církve se dnes u nás evangelíků někdy praktikuje cosi, co by se dalo označit jako tiché a nenápadné připojení k životu sboru a církve. U evangelikálů (v Církvi bratrské a dalších „novějších“ církvích) se zase občas objeví tzv. „Modlitba přijetí Ježíše Krista“ nebo veřejná výzva při velkých evangelizačních akcích.

Každá z těchto alternativ má ovšem zásadní nedostatky a nemůže nahradit úlohu křtu. Tichému a nenápadnému připojení k církvi chybí ono veřejné a zásadní „ano“, které Kristus žádá od těch, kteří byli získáni pro jeho životní cestu. „Modlitba přijetí“ je proti křtu příliš intimní, evangelizační výzvě zase chybí Kristem ustavená svátostná souvislost. „Modlitbě přijetí“ i evangelizační výzvě pak také chybí onen sborový rozměr, který je ve křtu přítomen, že totiž věřícího připojuje ke konkrétnímu sborovému společenství.

Co s již dříve pokřtěnými?

Vzhledem k nynější náboženské situaci české společnosti pak často nastává také situace naznačená v rozhovoru na předchozí stránce. Že se totiž do života církve rozhodne zapojit někdo, kdo byl již mnohem dříve pokřtěn, pak ovšem dlouhou dobu nebyl praktikujícím křesťanem. Vzhledem k neopakovatelnosti křtu, kterou v naší církvi držíme, se pak jako nejvhodnější způsob oficiálního uvedení těchto sester a bratří do sboru jeví oficiální ohlášení vstupu v rámci bohoslužeb. Při takové příležitosti je jistě vhodné nabídnout zájemcům o členství katechezi podobnou předkřestní a při samotném uvedení do sboru pak odkázat na dřívější křest a nového člena či členku krátce představit.

Roman Mazur

Slunečnice

Hodnoty, které stojí za naší činností, vedou dále

Páteční podvečer v Horní Krupé. Prší, od slunice ke Krupské škole je to jedno bláto. Však také všichni příchozí mají holínky a bundu s kapucí přes hlavu. Jeden kluk má v náručí kočku. „Kočku nech venku a pořádně si všichni otřete boty,“ vítá děti krupský farář a jeden ze zakladatelů Slunečnice David Šorm. Stoly jsou vmžiku sraženy doprostřed a pokryty starým kobercem. Dnes se totiž bude řezat proutí a plést košíky. Kluci vytahují své kudly, děvčata nezůstávají pozadu. Přichází soused pan Teplý a nese s sebou pár proutěných výtvarů. „Na proutí jsme byli už před třemi týdny, máme ho ve sklepě,“ říká jedno děvče a už táhne plnou náruč do místnosti. V kamnech praská a pan Teplý vysvětluje, jak si udělat základ dna pleteného košíku. Chce to sílu i zručnost, jeden menší kluk zakrojil víc, než chtěl – a farář už běží pro náplast. „Ruku nahoru, počkej, zalepím to, bude to dobré,“ chlácholí ho. Ten si ze zranění nic nedělá a pokračuje v pokusu o dýnko.

Pro děti

„Učíme se řemesla a dovednosti, jezdíme po venkovských řemeslnících nebo je zveme k nám. Nedávno jsme byli v kovárně, každý si vykoval svůj hřebík a tamhle na stole máme vlastnoručně ukované mříže,“ říká David Šorm. Slunečnice je kroužek pro děti, kde se mohou setkat se starými řemesly. Ale nejen to. Čistí přírodu, učí se poznávat zvířata i rostliny a vysazují stromy.

Slunečnice je ale ještě víc: Slunečnice je součástí Sdružení evangelické mládeže, které má za cíl vést lidi k úctě a ochraně Božího stvoření. Slunečnice je také malá skupina lidí, kteří již přes tři roky připravují hodně zajímavých akcí v přírodě, pořádají výlety za poznáním a pořádají letní brigády mládeže.

Zázemí

Jaké má Slunečnice zázemí? „Především v budově bývalé evangelické školy v Horní Krupé. Tu společně s evangelickým sborem rekonstruujeme a přebudováváme na komunitní centrum

Krupská škola. Na začátku všech těch plánů a vizí byla stará zanedbaná škola, ve které bývaly jen v zimě bohoslužby. Sbor dokonce přemýšlel, jestli školu neprodat, protože se zdála být zátěží. Nakonec zvítězil pohled, který školu vnímal spíš jako příležitost ke smysluplné činnosti pro obec, venkov a možná ještě dále,“ vzpomíná Šorm. Ukazuje se, že to byl správný krok. Sbor se školy nevzdal, navázal na tradici evangelických škol na venkově a vzdělávací činnost obnovil pro dnešní potřeby a výzvy. „To, že škola ožila, je výborné pro sbor i pro obec,“ dodává.

Škola a fara tvoří sborový areál na konci vesnice. Je tu také stodola, kůlny, školní louka a velká zahrada. David Šorm už sprádká další plány:

„Pracujeme na vybudování výukově meditační zahrady na školní louce, plánujeme ve stodole vybudovat Dědovu dílnu pro rukodělné aktivity.“

Projekty

Dlouhodobým projektem Slunečnice je budování přírodní poznávací stezky Za humny. Stezka začíná za farou a její okruh končí u školy. Na ní je mnoho interaktivních dřevěných panelů, které mají za cíl pozvat lidi za humna. Konceptem stezky je hravost, interaktivita, fantazie. Průvodce po stezce vede k úvahám o poznání Božího tajemství.

„Druhým projektem je nyní Devatero řemesel, v rámci kterého s dětmi z kroužku jezdíme po venkovských řemeslnících a učíme se od nich jejich zručnost. Děti najednou zjišťují, že nemusí sedět jen u počítače, ale že mohou tvořit svýma rukama. Spousta z nich najednou uvažuje, že se budou učit řemeslu, a říkají to sebevědomě a nezakomplexovaně. Již jsme sušili bylinky na čaj, vyráběli mošt, včelaříme, už víme něco o základech myslivosti, umíme kovat hřeby, dnes pleteme košíky, budeme opravovat brýčky, vyrábět pásky, péct staročeské perníky,“ vyjmenovává David činnosti Slunečnice.

Kde sdružení získává na své projekty peníze? Kde se dá. David píše po večerech projekty a tvrdí, že pokud se v hlavě zrodí dobrý nápad, není problém peníze získat. Jedna zástupkyně nejmenované nadace ho prý prosila, aby napsal nějaký projekt na jejich nadaci, že mají peníze a málo kvalitních projektů. Zdá se, že větší neziskovky ohlodávají EU fondy a menší peníze jim nyní nejsou dost dobré.

Projekty, které Slunečnice nabízí, nejsou misijní, děti k víře nikdo nemanipuluje. Možná proto je cítit důvěru od rodičů. David uvažuje do budoucna: „Věřím ale v to, že čas hraje pro evangelium a lidé časem zjistí, že hodnoty, které stojí za naší činností, vedou dále, přes živou víru k Božímu tajemství.“

Mezitím co s Davidem povídáme, změř proutí v rukou dětí začíná dostávat organizovanou podobu: překřížené paprsky silnějších proutů propletené dokola tenčími proutky vypadají zatím jako sluníčko nebo podložky pod hrnce. Čas se naplnil a přírodovědný kroužek dnes končí. Za týden přijde soused Teplý zase a naučí kluky a děvčata, jak zaplést pruty dál, ohnout je nahoru a dokončit košík. Sám je prý samouk, jak řemeslo okoukal, tak předává dál.

Co dodat? Obec aktivity Slunečnice podporuje, byla by sama proti sobě, kdyby ne. Vždyť děti vysazují stromy a čistí černé skládky. Pokud byste se chtěli inspirovat, zajďte se do Horní

Krupský farář David Šorm

Krupé podívat, rádi vás uvítají. Kdybyste měli doma, v kůlně či dílně jakékoli přebytečné běžné nářadí, ponk na dřevo, tkalcovský stav či vybavení kovárny, věnujte je krupským pro zařízení Dědovy dílny!

A ještě jedna věc je dobrou vizitkou: Evangelická luterská církev v Bavorsku podporuje pomocí sbírky Fastenopfer církve ve střední a východní Evropě. V letošním roce má tato sbírka motto „Vytvořit dobré klima“. Synodní rada doporučila jako příjemce vybraných peněz projekt Slunečnice v Horní Krupé.

Daniela Ženatá

SEM Slunečnice je zájmovou organizační jednotkou Sdružení evangelické mládeže. SEM je organizace stavící na křesťanských základech, je však otevřená dialogu s jinými pohledy na Boží tajemství a okolní svět. Členem SEM v ČR se může stát každý bez ohledu na věk, národnost a vyznání. Více na <http://slunecnice.semcr.cz/>

Vítr nad Chiapasem, Valašskem i Prahou

K sedmdesátinám

Bernard Martin se při bohoslužbách 23. ledna rozloučil se salvátorským sborem, kde s námi, Svátou a mnou, příležitostně spolupracoval celý minulý rok a letos od září z důvodu nenadálé situace pravidelně. Rozloučil se... opravdu? Z naší strany bylo rozloučení doprovázeno velkou vděčností a lítostí. Odjel. Ale on, věčný poutník, se zase vrátí.

Bernard Louis Martin je velkou postavou ČCE. Neobyčejnou. Originální. Hodnou obdivu. Čech, Moravan, Mexičan, Švýcar, Francouz? To vše. Avšak původem ze staré švýcarsko-francouzské farářské rodiny s těžištěm v kantonu Vaud, kde také v Lausanne vystudoval klasické gymnázium. Tam se tenkrát ještě vyučovala i hebrejšтина. V témže městě vystudoval teologii a přijal místo ve francouzském sboru v Basileji. Shodou okolností na tamní fakultě počátkem šedesátých let hostovali prof. Lochman a prof. Smolík, kteří vyzývali odvážné studenty, aby to přece jen zkusili za železnou oponou na Komenského evangelické fakultě v Praze. Dobrodružný Bernard podlehl lákání; 10. října 1966, v době „tání“, přijel do Prahy a Jircháře se staly na dva roky jeho domovem. Datum příjezdu do tohoto jemu neznámého světa mi Bernard „vysypal“ bez váhání, natolik to byla pro něho rozhodující životní událost.

Vedle přednášek Amedea Molnára, s nímž rozprávěl francouzsky, a Rudolfa Říčana studoval bohemistiku na filozofické fakultě. Učil se tak pilně česky, že mohl velmi rychle jezdit po sborech a přednášet o Švýcarsku. Vybaven neobyčejně bohatou češtinou, stal se na rok vikářem seniora Emila Ženatého na Vsetíně a poté přijal místo faráře v Přerově. Jeho výjimečná schopnost komunikovat, jeho pastorační nadání a úsilí neuniklo úřadům které jej 1. 1. 1971 vyhostily z Československa. Následovaly nesmírně obtížné měsíce nejistoty, neboť v zemi zanechal svou snoubenku Aničku. Vyhlídky byly chmurné. Na setkání Husova sboru Čechů a Slováků u Thunského jezera v květnu téhož roku byl velmi smutný. A přece nakonec dostal povolení, aby se mohl s Aničkou oženit.

Po dvacetileté farářské práci v Reformované církvi kantonu Vaud zvedla mezitím již šestičlen-

ná rodina s dětmi Suzanne, Davidem, Josephem a Gabrielem kotvy a vydala se za novým dobrodružstvím do Mexika, do Presbyterní církve v Chiapasu. I zde se potvrdilo Bernardovo přesvědčení, že boj za svobodu a spravedlnost je bojem o duši.

Po roce 2004 se stal celocírkevním farářem ČCE. Navštívil na padesát sborů. Shrnout jeho dojmy? To nelze. Jen tolik: ČCE žije z pevné tradice, zažila odboj proti obrovské přesile, tlaku režimu. Ví, proč žije. A na rozdíl od mnohých západních církví jsou v ní zastoupeny všechny generace. Bernard spolupracoval také s eku-
menickým oddělením ČCE a působil ještě dva roky na Vsetíně a paralelně, na půl úvazku, ve Švýcarsku.

Skvělý filolog, kazatel, pastýř, přítel. Kolik jazyků, tolik životů. Všude byl velmi rychle doma. Na salvátorské kazatelně používal občas s úsměvem valašské a moravské výrazy, aby trochu rozvlnil tuhý pražský pragocentrismus.

A tak si milý Bernarde, konečně odpočineš... Ale ne! On už zase chystá cestu s českými evangelíky do Mexika, jak ji v minulých letech podnikl již dvakrát.

Až toho svěžího mladíka potkáte, vězte že mu patnáctého ledna t. r. bylo sedmdesát let.

Josef Daniel Beneš

Svěží osmdesátník Daniel Henych

Neděli 30. ledna 2011 jsme měli v dejvickém sboru sváteční. Dopoledne kázal pan farář Daniel Henych, který právě den před tím oslavil osmdesáté narozeniny.

Odpoledne přišli pánové kytarista Štěpán Rak a herec Alfred Strejček se svým skvělým programem Vivat Comenius. Poté následovalo posezení s naším milým, vzácným oslavencem, panem farářem Henychem. Je to dvacet let, kdy skončilo odchodem do důchodu jeho farářské působení v našem dejvickém sboru. S radostí a vděčností jsme vyslechli vyprávění z jeho života.

V *Evangelickém týdeníku* jsou k příležitosti osmdesátin D. Henycha pěkné články z pera B. Hájka a M. Nekvasila a v našem sborovém časopisu *Southern* je zapsán rozhovor s oslavencem, v němž se dovídáme o místech, kde jako farář působil,

o jeho tvorbě spisovatelské i skladatelské i o jiných zajímavých věcech z jeho života.

Tento příspěvek chce být jenom skromným projevem vděčnosti ze strany jeho „oveček“. Dvacet let jsme při nedělních kázáních a při biblických hodinách slyšali tlumočení biblického poselství. V každém projevu bylo osobní vyznání víry. Pod jeho nevtíravým vedením vyrůstala mladá generace, z níž mnozí jsou dnes aktivními členy sboru. Cítili jsme se s ním v bezpečí. Učil nás životu, jaký by se líbil Pánu Bohu. Ze závěru jednoho jeho kázání z roku 1983, které jsem si tenkrát dovolila opsat, cituji: „Život nám není dán proto, abychom se v něm snažili sklízet úspěchy, ale abychom se v něm naučili žít ve spojení a jednotě se svým Tvůrcem, v naprosté odevzdanosti do jeho moci, ať slavíme úspěchy nebo procházíme těžkými úseky...“

Jsmo moc rádi, že bratr Henych zůstal s celou rodinou členem dejvického sboru a od svého odchodu do důchodu v něm stále neúnavně a nenápadně pomáhá (svým nástupcům – farářům „nefušuje do řemesla“!).

Přejeme bratru faráři Henychovi i sobě, abychom směli ještě dlouho čerpat z jeho tichého a pokorného příkladu a aby ho Pán Bůh zachovával při dobrém zdraví. Zakončím slovy písničky, kterou D. Henych složil k příležitosti narozenin:

„Oslavuji, Bože, Tvoji dobrotu.

Další rok jsi přidal k mému životu.

Děkuji Ti za vše, co jsi mi už dal.

Pokorně Tě prosím: provázej mě dál!“

Jana Jasná

OZNÁMENÍ

ČCE otevřela veřejnou sbírku

Od 14. 2. 2011 je otevřena veřejná sbírka k projektu „Běleč bez bariér“, jejímž cílem je vybudování bezbariérových nájezdů v Bělči nad Orlicí, kde se konají tábory pro osoby s postižením. Absence nájezdů omezovala možnosti tábora. Náklady na vybu-

vání obou nájezdů jsou více než 450 000 Kč. Dosud se za získané prostředky podařilo vybudovat pouze poloviční množství nájezdů.

V případě, že byste měli zájem přispět, je to možné na č. ú. pro veřejnou sbírku: 78 78 78 78/2700 (UniCredit Bank). ČCE připravuje zřízení DMS možnosti přispění na tento projekt. O možnostech vás budeme informovat později. Každý příspěvek nám významně pomůže!

MR

Jubileum evangelické teoložky

Myšlenkové bohatství a neokázalá služba

Na začátku letošního roku se dožila osmdesáti let kyjovská presbyterka Lydie Cejpvá. Vyrostla v ryzím pietistickém prostředí farářské rodiny, její otec Antonín Balabán, původně vyučený stolař, působil nejprve jako kazatel v české komunitě v Boratíně ve východním Polsku (dnes součást Ukrajiny), později v Uherském Hradišti, Myslibořicích a Zábřehu na Moravě. Jeho *Vzpomínky evangelického faráře*, které se setkaly s velkým ohlasem, připravila před patnácti lety dcera Lydie k vydání a opatřila doslovem.

Sama ve svém pozdějším věku – poté co s manželem Jaroslavem vychovala pět dětí – vystudovala teologii a začala být a nadále zůstává literárně činná. Nejen proto, že je to v Balabánově rodině zvykem (její bratr Milan je religionista, básník a znalec hebrejštiny, její předčasně zesnulý synovec Jan byl prvotřídní literát). Ona sama píše nádherným jazykem, skládá básně i překládá z němčiny, přesto její hlavní přínos českému evangelictví i celé domácí ekumeně spočívá podle mého názoru v jiných třech věcech.

Ta první je myšlenková: promyšlení židovské existence, stále živého odkazu staré Jednoty bratrské a s tím související otázky utrpení pro víru i utrpení jako takového (viz její příspěvky v *Evangelickém kalendáři* 2010).

Ta druhá má co činit s její neakademickou a nefarářskou, zkrátka nenápadnou, drobnou

a neokázalou službou bratřím nejmenším, kterou už po desetiletí koná ve slováckém Kyjově, například při budování místního sboru či při návštěvách v domově důchodců.

A ta třetí je v rovině spirituální, která z toho prvního vychází a v druhém se osvědčuje. Bude-li jednou ČCE obdarována duchovní obnovou, bude jméno Lydie Cejpvé patřit bezesporu k těm, na které se vyplatí navazovat. Díky za její životní svědectví!

Martin T. Zikmund

K nedožitým 90. narozeninám ThDr. Adriana Mikoláška

(5. 3. 1921–25. 3. 1992)

Adrian Mikolášek se narodil v Sutivanu na ostrově Brač v dnešním Chorvatsku, kde jeho otec za rakouské monarchie působil jako lékař. Na sklonku třicátých let studoval jako stipendista na lyceu ve francouzském Dijonu, kde i maturoval. Roku 1939 začal dálkově studovat bohosloví, v době války byl učitelem náboženství v Litomyšli a prozatímním diakonem v České Třebové. V letech 1945–47 působil jako vikář sboru ČCE

v Praze-Libni. Deset let byl farářem v Zásnukách u Kolína a pět let v Pusté Rybné na Vysočině, od roku 1962 pak ve Dvakačovicích, kde si kvůli nedostatku duchovních přibral na starost ještě další dva sbory. Oblíbené byly jeho zájezdy po stopách reformace i za evangelickými sbory v Lužickém Srbsku, Zelově i Lvově. Již po válce studoval na pražské filozofické fakultě deset semestrů starou egyptštinu a hebrejštinu, roku

1969 pak pobýval jako badatel v oblasti samařských studií na teologické fakultě ve Štrasburku, a přestože jeho doktorská práce byla přijata téhož roku, promován byl až 1986.

Pátého března tohoto roku by se můj tchán ThDr. Adrian Mikolášek dožil devadesátých narozenin. Dva z téměř posledních týdnů jeho života jsem díky velkorysosti curyšské reformované církve, ve které skoro již třicet let pracuji, mohla opustit svůj sbor a přijet za ním na faru do Dvakačovic, abych mu pomohla utřídit materiál související s jeho badatelskou činností. Byly to pro mne velice intenzivní dny, ve kterých jsem svého tchána poznala o mnoho blíže než dříve: jeho originalitu, fascinující teologické myšlení i nevšední nápady, které ani po letech neztratily náboj aktuálnosti, spíš naopak. Poznala jsem ho jako pastýře sboru – denně přicházeli členové jeho rozsáhlého sboru, bývalí účastníci jeho zájezdů, lidé z církve i mimo ni, aby ho potěšili a řekli mu, co všechno pro ně udělal a že ho mají rádi. Táta, tak jsem mu i já směla říkat, měl z je-

ich návštěv a vzpomínek zjevnou radost. Jak by ho – člověka skromného – asi překvapilo a potěšilo, kdyby mohl vidět, že se na jeho pohřeb sjelo třicet sedm farářů.

Poznala jsem ho jako jemného, poetického, vnímavého muže a vposledu i jako člověka, který ví, že odchází, a umí to nést. Vedle jeho postele ležel evangelický zpěvník – „V tvé síle, Pane Bože můj“ si četl v nocích, kdy nemohl spát.

V krabicích a v knihovně jsou dnes poskládány materiály k jeho práci jako inspirace pro pokračovatele jeho díla.

„Zi chrono li vracha“ (hebrejsky – jeho památka budiž nám ku požehnání).

Jana Mikolášková-Koláčná

Roku 1961 musel dvakačovickou faru opustit bratr farář ThDr. Antonín Verner – byl uvězněn. Uprázdňený sbor hledal nového kazatele a našel jej v Pusté Rybné. Přijel do našeho sboru několikrát kázat, ale zdráhal se obsadit místo svému předchůdci, který byl z Dvakačovic

násilím odveden. Avšak bratr Verner by státní souhlas ke službě u nás nedostal. 13. května byl Adrian Mikolášek slavnostně uveden v úřad kazatele sboru. Přišel k nám ve svých 41 letech s manželkou a pěti dětmi a byl naším farářem téměř třicet let.

Pastoraci věnoval nejvíce času. Kolik vykonal návštěv v rodinách, nemocnicích, v domovech důchodců, dnes již nikdo nespočítá.

Jsme bratru faráři vděční, že nás učil nové písně, které přebásnil – některé nám ho dodnes připomínají.

Každou neděli ráno rozezněl zvon ve věži kostela a zval lidi do shromáždění. 25. března roku 1992 však zvony oznamovaly smutnou událost; bratr farář Mikolášek zemřel. Dodnes na něj vděčně vzpomínáme.

Jaromír Vyskočil, kurátor dvakačovického sboru

OKÉNKO POTULNÉHO

Veliko Srediště

Nápis na zvonech připomíná příchod českých rodin

Dnes nahlédneme do Reformovaného sboru v Srbsku - Veliko Srediště. Češi přišli do Srediště v rozmezí let 1850-1852 a podle zápisu v kronice v tomto období přišlo celkem 93 rodin - z toho 71 rodin vyznání reformovaného a 22 rodin římskokatolických. Největší počet emigrantů byl z Klobouk u Brna - kolem 200 duší - ostatní byli z Dambořic, Násedlovic, Hostěrádek u Klobouk a Borkovan. Cesta do nového bydliště trvala kolem měsíce.

Zajímavé jsou důvody - proč zrovna Veliko Srediště. Z kronik a vzpomínek pamětníků lze vysledovat, že několik mladíků z Moravy v rámci vojenské mise se dostalo do okolí Vršace. V té době tam bylo málo osadníků a úrodná půda byla základem pro prosperující zemědělství a vinohradnictví. Deputace z Klobouk u Brna (1850) se na své vlastní oči přesvědčila, že výpověď mladých vojáků je věrohodná, a tak padlo rozhodnutí usadit se ve Velikém Središti. Základní kámen ke stavbě kostela byl položen 10. června 1863 a 20. října 1866 byl chrám posvěcen. V roce 1868 byly z Vestfálska dovezeny zvony a kostel od těchto chvil vyzváněl do okolí, že reformovaní evangelíci mají svůj chrám. A tyto zvony znějí dodnes, každou neděli. Na zvonech je nápis připomínající příchod českých vystěhovalců.

O historii českých krajanů v Srbsku se v poslední době nejvíce zajímal Michal Pavlásek z Brna, který se ve své diplomové práci pokouší nalézt a předložit odpovědi na otázky, které se týkají především rekonstrukce historického vývoje evangelického reformovaného sboru ve Velikém Središti. Jeho práce na základě čerpání z archivních pramenů a osobních rozhovorů s pamětníky velmi dobře vystihuje zjištění, jak právě pro velkosredištskou komunitu hraje důležitou roli minulost a právě aspekty zbožnosti víry a náboženství jsou tmelícím faktorem komunity dodnes. Vydání této diplomové práce by obohatilo pohled na bohatou historii putu-

jících krajanů. Široká veřejnost by tyto informace jistě ráda přivítala.

Slovo historie nás ovšem přivede na myšlenku, jaká je současnost a budoucnost reformovaného sboru ve Središti. Od šedesátých let minulého století nesla nejtěžší břemeno stálého udržování sboro-

Manželé Hájkovi, 62 let společného života

vého života Elisabeta Hájková, dcera v poválečném období kurátora Šebesty, provdaná za Františka Hájka, taktéž syna bývalého kurátora Františka Hájka. Neděli co neděli četla evangelium, čtená kázání, hrála na varhany, zpívala, vedla nedělní školu a hodiny náboženství.

Dovolím si nyní citovat z diplomové práce Michala Pavlásky, jak on vidí budoucnost reformovaného sboru ve Središti. „Budoucnost a osud reformovaného sboru jsou spojeny s osudy manželů

Hájkových. Nebýt obětavosti Elisabety Hájkové, která již dosáhla 80 let, reformovaný sbor jakožto lokálně a nábožensky vymezený sociální organismus by nejspíš zanikl. Pokud bychom hledali příklad protestantské etiky v rámci zdejšího společenství, pokládám za něj víru Elisabety Hájkové, že je Bohem „povolána“ k udržování Boží slávy na zemi prostřednictvím snah získat finanční podporu na opravu rozpadajícího se kostela a pevnou vůli při snaze zachovat život sboru každodenní četbou z Bible a doprovodnou hrou na varhany při zpěvu náboženských písní. Sbor tak v současnosti stojí, alespoň pokud se nenajde někdo, kdo by paní Elisabetu Hájkovou nahradil, na pokraji zániku. Není mým záměrem interpretovat marginalizaci sboru na současných čtyři až osm příchozích jako definitivní konec zbožnosti či náboženského společenství. Dle mého názoru je jednou z alternativ touhy několika posledních členů sboru po kolektivně sdílené zbožnosti návštěva baptistických

shromáždění. K této situaci již několik let dochází, kdy většina členů sboru navštěvuje po nedělní dopolední bohoslužbě i odpolední setkání baptistů, kde se sice káže srbsky, ale jde o jednu z mála příležitostí se sejit ve větším počtu osob, které pojí osobní přátelské vazby.“ (z diplomové práce str. 120 a 121 – kapitola 8. Současnost a budoucnost krajanské komunity).

Závěrem chci zdůraznit, že velkým povzbuzením pro mne při návštěvách je skutečnost, že i tak malé společenství bratří a sester touží po Božím Slovu i po kontaktech s ČCE. Již nyní se těším na velikonoce v Srbsku ve dnech 21. až 24. dubna. V rámci této návštěvy budeme slavit v římskokatolické farnosti sobotní vigílii s bratry a sestrami v nedaleké Kruščici.

A úplně závěrem: manželé Hájkovi oslavili v únoru 62 let společného života. Necht jim Bůh žehná a je milostiv nejen jim, ale i celému velkoregionálnímu společenství. **Pb+**

Slovo pro Andrese Hesse

Gerhard Frey-Reininghaus poděkoval Andreassu Hessovi 22. ledna v Bernu na Dni východní Evropy při příležitosti jeho odchodu z funkce pověřeného pracovníka HEKSu pro východní Evropu.

Andreas se stal pro mnoho lidí v Česku, Maďarsku, Rumunsku, Polsku, a všude, kde působil – živým symbolem HEKSu. Především jako člověk a přítel, stejně jako rádce, kritický pozorovatel, pomocník v nouzi, jako průvodce na cestách, jako naděje.

„Dalo by se jmenovat ještě mnoho dalšího, čím Andreas Hess byl a je. Za slovíčkem Hess se

skrývá také das Herz (srdce). Jeho činnost jako zplnomocněnce HEKSu pro východní Evropu je jeho srdeční záležitostí. Je celým svým srdcem u věci a za to mu ze srdce děkuji,“ řekl Gerhard Frey-Reininghaus. Při rozloučení v Bernu také vzpomněl na zvláštní zkušenost z období povodní v Česku v letech 1997/1998 a 2002, kdy Andreas Hess přijel do Čech a společně navštěvovali postižené oblasti. Pak následovaly velké projekty pomoci podporované HEKSem, které přinesly postiženým obrovské sumy peněz nezávisle na tom, zda objekty patřily církvi či nikoliv.

Toto poděkování však není loučením, ale konečnou fází jedné spolupráce a začátkem spolupráce nové v rámci Společenství evangelických církví v Evropě (GEKE), kde je Andreas koordinátorem práce evropských evangelických pomocných organizací. Další novou činností Andrese Hesse bude práce tajemníka v Protestantische Solidarität Schweiz.

Mezicírkevní pomoc HEKSu bude však pokračovat. Novým pracovníkem pro východní Evropu je Matthiass Herren, kterému Gerhard Frey-Reininghaus popřál mnoho moudrosti, trpělivosti, radosti a Božího požehnání. **gma**

Ó hory, kopce a doliny

„Rozjímání skutků Božích“ – tak nazval sběratel František Sušil píseň anonymního autora z 19. století. Píseň má „obrozenecký“ nápěv. Najdeme ji také ve sbírce *Naše písně* z roku 1892. Není u ní uvedena lokalizace, mohla být převzata z nějakého společenského sborníčku (J. Rokytka). S jistotou lze tvrdit, že nejde o píseň lidovou ve smyslu původního projevu lidové slovesnosti, neboť zachovává slohové obraty písní umělých. Všechny její komponenty potvrzují její literární původ. Možná to byl sám sběratel, který ji sepsal, když projížděl „bránou Hostýnských vrchů“. Kdoví?

Viditelný svět a neviditelný Bůh

Úvodní slova písně nám připomínají evangelickou píseň s podobnou tematikou: „Hory, doly, stráně, nebesa i zem“. Kdysi byla velmi oblíbená. Přestože dnes už se takové oblíbené netěší, její vůně nevyčpěla, zůstala stále krásná. Duchovní písně, které vyjadřují obdiv ke kráse přírody, přírodu nezbožňují, ale ukazují na propojenost světa viditelného se světem neviditelným. Úžas, obdiv, radost nad krásami přírody se stává úžasem nad Boží stvořitelskou moudrostí. Podobné akcenty nalzáme v některých žalmech (např. Žalmy 8 či 98). Dochází

ke kombinaci dvou světů: světa reálného s jeho viditelnými věcmi, skutečnými zkušenostmi, a světa fiktivního, kde nalzáme obrazy, představy nebo podobnosti. U věřícího člověka se svět reálný transponuje do obrazů světa víry, neboť věříme, že všechno je na sobě závislé a původem všeho je Bůh, Stvořitel světa viditelného i neviditelného. Všechno se vším souvisí: Bůh – vesmír – příroda – člověk.

Nevšední poetika do všedních dnů

Procházka přírodou regeneruje tělo i duši. Pohled na porosty, vlny věčného větru, jež pročesávají lesy, symfonie zpěvného ptactva, symbióza barev, tvarů a vůní probouzí fantazii vnímavého člověka. Ještě na konci 19. století „se náš lid díval na přírodu jako na Boží dílo a svým způsobem chápal také krásy svého okolí“ (Jiří Horák). Básník té doby chce vidět přírodu nově, jeho slovník je plný zvukoslův, epitet (básnických přívlastků), metafor (přenášení významu na základě vnější podobnosti), apostrof (oslovení neživého) či pleonasmů (užití nadbytečných slov). Básnické příměry plasticky zesilují slovesný výraz. Stavba tehdejších písní je jednoduchá a závisí na způsobu spojování představ. Smyslový

vjem a citové reflexe jsou základním vzorem, podle kterého vznikalo mnoho písní tohoto typu.

Hledání pravdy

Hypoteticky lze konstatovat, že text písně napsal katolický teolog, neboť ROZJÍMÁNÍ je zvláštní forma meditace (lat. *consideratio*), typická pro katolickou zbožnost. Rozjímání, neboli „hledání pravdy“ (Tomáš Akvinský, Bernard z Clairvaux), se nevztahuje pouze k intelektuální aktivitě, neboť zahrnuje jak mysl, tak i srdce, celou bytost člověka. Předstupněm rozjímání může být studium, kdy hledáme pravdu v knihách či v jiných zdrojích mimo naši mysl. Při rozjímání se pak snažíme zpracovat, co jsme nabrali. Rozjímání je pro ty, kterým nesta-

čí pouhé objektivní a pojmové vědění „o životě“, o Bohu – nejvyšších skutečnostech. Chtějí navázat důvěrný kontakt s pravdou samou, s Bohem (Thomas Merton). Rozjímání vede k poznání, která mohou být vložena do obrazů. Obraz poutníka na cestě není v této písni ojedinělý, nalézáme jej např. u Paula Gerhardta a u mnoha dalších mystiků a básníků. V naší písni se význam slova „cesta“ neomezuje pouze na procházku krásnou přírodou, ale použije se jako vůdčí pojem naší životní pouti, která, jak věříme, pokračuje v nebi. A člověk si může tuto věc uvědomovat nejen na smrtelné posteli, ale i třeba na vandru, kdy prochází krásnou přírodou a raduje se z prázdnin.

Ladislav Moravetz

Ó hory, kopce a doliny

Staré písně, 61. František Škrlí „Másterští státní písně“
(opracoval Ladislav Moravetz 27. 1. 2011)

O, ho-ry, kop-ce a do-li-ny, jak jste mě bý-va-ly u - přím-ny?
Když jsem já k vám cho-di-val, když jsem já k vám cho-di-val, zdo-bí-ček měl pě-ní-ší
ve-ří - si - val.

2. Státní hrdinští přikojníci, / ohlížka, celý sebe jasná, / vstávek vlny veselé, / ostříni moje spouští.

3. Chodil jsem přes věsky doliny, / přes hory, kudy a roviny, / choděček měl oběval, / když jsem si na Boha myšlval.

4. Myslí jsem v srsti vřítu na selbu, / rozjímá jsem ty slůvky jeho: / Bože, jak jsi vzrostl, / slavný, důstojný, spouští!

5. Křesťan třes zvláště obléhá, / důstojně důstojně smělá, / sebe, země, dle tvé, / s láskou probouzí seka mi.

6. Když poutník nosí ti vřítu, / přik, jasná nad nos hlavou zřevá, / vstácko ti oděruje, / nade mnou nosí štěstí zvláště.

7. Páňa tak ve vesnici pokojí, / Pan Bůh mě na cestě zpravedl, / doved, Pane, doved mě / po této cestě do nebe.

Školní (i jiná) léta v Betlémě

Tři v jednom

Klobouky, městečko asi 30 kilometrů jihovýchodně od Brna, dostaly prý své jméno podle malebné kopcovité krajiny, která vystupuje z roviny jižní Moravy. „A co teprve, když se všechno zazelená,“ zasní se při pohledu do zimní posmutnělé krajiny od volantu staříčkého služebního vozu Petr Hejl, ředitel místního diakonického střediska BETLÉM. Jsme na cestě mezi Klobouky, Morkůvkami a Brumovicemi. Ve všech třech obcích má středisko svá zařízení. Už přes dvacet let v regionu poskytuje služby pro děti i dospělé s těžkým postižením. Nejen v časech příhodných, kdy se kloboucké kopce zelenají, nýbrž celoročně, tak jak je potřeba. I teď, v šedi mrazivého února beze sněhu.

Jedno středisko, tři zařízení

Sedíme v teple u kávy v kanceláři ředitele jednoho z nejstarších středisek obnovené Diakonie. Kdo by čekal „důstojnou“ místnost s vysokými stropy a koberci, bude překvapen. Kanceláře pracovníků střediska se nacházejí v malých chatkách či spíše buňkách stranou od hlavní budovy střediska v Kloboukách, kdysi vily zámožného evangelického notáře Ludvíka Odstrčila. „Šetříme, kde se dá,“ konstatuje Petr Hejl a vzpomíná na dvacetiletou historii místní Diakonie. (O počátcích napsal před časem poutavý článek „Slovácký Betlém“ Jiří Gruber – ČB 11/2009.) Dnes středisko pomáhá celkem 32 klientům s mentálním či kombinovaným postižením a autismem. Přímou v Kloboukách je domov Betlém pro deset dospělých klientů, kteří zde žijí celoročně. V sousedních Morkůvkách funguje také již řadu let týdenní a denní stacionář Narnie pro děti s postižením. K němu patří i speciální škola. A do třetice si středisko pronajalo domek v nedalekých Brumovicích, kde bydlí pět již dospělých lidí s mentálním postižením. S podporou tu žijí komunitním způsobem ve společné domácnosti domova Arkénie. V Brumovicích má středisko i další plány: „Chtěli bychom Arkénii rozšířit

a postavit v obci další dům. Pomohlo by to těm klientům z Narnie, pro něž hledáme po skončení školní docházky nový domov,“ uvažuje nahlas Petr Hejl. Má pravdu – vhodných podobných zařízení je v regionu jako šafránu.

Rozeznávat červenou od bílé

Přesunujeme se o pár kilometrů dál do Morkůvek. V domově Narnie provozuje středisko denní a týdenní stacionář. „Týdenní funguje od pondělí do pátku pro deset uživatelů, denní v denních hodinách od 8 do 16 hodin pro sedm uživatelů. Obě kapacity máme plné a zájemců je celkem dost,“ popisuje vedoucí domova Narnie Lenka Vlachovská. Jaká jsou kritéria pro přijetí dětských klientů do stacionáře? „Máme samozřejmě cílovou skupinu zapsanou ve veřejném závazku, jsou to děti s těžkým postižením, na které se specializujeme. Je to také otázka kapacity ve škole a v konkrétní třídě, i kapacity stacionáře, kde je třeba brát ohled na druh postižení z důvodu patra bez výtahu, rozhoduje i potřebnost rodiny, která o službu v Narnii žádá. Taky záleží na stáří dítěte. Kdyby sem mělo jít třeba jen na dva tři roky, bylo by pro ně těžké zvykat si tady a pak zase jinde. S koncem školní docházky totiž končí i pobyt dětí tady v Narnii,“ vysvětluje Lenka Vlachovská. Teď právě se chystá první velká vlna odchodů. To znamená, že uživatelé služeb dospěli do věku, kdy budou končit školní docházku a tím jim bude pomalu končit i pobyt ve stacionáři. „Tři z nich už žijí v domově Arkénie, ti mají – v rámci obecné nejistoty, ve které jako neziskovka žijeme – svoji doživotní jistotu. Těm jsme se zaručili. I dalším se budeme snažit pomoci, například rozšířením služby Arkénie v Brumovicích. Ale to, že od nás budou muset již dospělé děti z Narnie odcházet, třeba do celoročního ústavu, je fakt, se kterým je potřeba se smířit,“ uvažuje Petr Hejl. A jeho kolegyně dodává: „Odchody nás vždycky mrzí, protože si na děti zvykneme. Jsou

svým způsobem i trochu naše. Ale jsme taková přístupná stanice zaměřená hlavně na vzdělávání.“ Na otázku, co ji v její práci nejvíc těší, odpovídá: „Určitě radost dětí. Jejich spokojenost. A to, že člověk vidí pokrok. Půl roku učíme rozeznávat červenou od bílé a ono se to opravdu podaří.“

Trochu jiná školní léta

Domov Narnie je propojen se speciální školou. Tu však nezřizuje (jako u jiných středisek) Diakonie, nýbrž Jihomoravský kraj. Škola sídlí v 18 kilometrech vzdálených Hustopečích, přímo v Morčůvkách však má své odloučené pracoviště – pro děti z Narnie. „Se školou máme velmi úzkou spolupráci. Někteří zaměstnanci školy jsou i našimi zaměstnanci na zkrácený úvazek. Mnozí asistenti pedagogů jsou našimi dobrovolníky. Pomáhají nám ráno děti budít a odvádět do školy, v poledne asistují při obědě i odpoledne jsou dětem nablízku. Většina dětí potřebuje pomoc u všech činnostech,“ vysvětluje Lenka Vlachovská.

A jak vypadá výuka? Trochu jinak, než v „normální“ škole. Jsou to čtyři hodiny denně. Každé dítě má vypracovaný individuální vzdělávací plán, podle něhož postupují pedagogové i asistenti. Děti jsou zařazeny do tříd podle druhu postižení. Procházíme školou a zdravíme se s dětmi i jejich asistenty. Některé děti právě odcházejí na oběd, v dílně se dva mladí kluci s autismem učí pod vedením speciálního pedagoga zatloukat hřebíky. „Máme dvě rehabilitační třídy a dvě třídy pro děti s autismem, kam ještě chodí obyvatelé domova Arkénie, kteří dokončují poslední rok praktické školy,“ vyjmenovává vedoucí domova. Dědictví dob nedávno minulých, nepříliš vzhledná stavba bývalé mateřské školy, působí zevnitř o mnoho tepleji. Hračky, školní i rehabilitační pomůcky, výtvarná dílna. Všechno je tu zařízené dětem na míru, aby se tu cítily dobře. Přesto středisko nemá vyhráno: „Čeká nás dobrodružství, končí nám v této budově nájem a celou školu budeme muset přestěhovat. Nejspíš do budovy bývalé obecní školy, která je navíc původně evangelická a obec nám ji chce předat. Sbor v Kloboukách už rozjíždí projekt, že by tu budovu zrekonstruoval a nabídl ji speciální škole. Bude to velká výzva to všechno zvládnout. Ale je to na dobré cestě,“ doufá Petr Hejl. Jiné možnosti jsou v podstatě nereálné. „Dovážet děti do Hustopečí, to si nedokážeme vůbec představit. Bylo by to pro ně hrozně náročné,“ obává se Lenka Vlachovská.

Dárcovství jako vztah

Den se přehoupl do odpoledne. Po obědě v Narnii míříme ještě do Brumovic. S ředitelem a průvodcem Petrem Hejlem procházíme domovem Arkénie. Pět místních obyvatel odpočívá po obědě a dva jejich pečovateli si užívají vzácnou chvilku klidu. Jsou tu s klienty stále. Pomáhají jim, aby se přes své postižení mohli učit žít ve společné domácnosti, jíst, uklízet i odpočívát. Cestou zpět do Klobouk pokračujeme v rozhovoru. Středisko BETLÉM je

Učíme se

známé v širokém regionu jižní Moravy, značná část jeho příjmů je z darů různých organizací, firem a štedrých jednotlivců. „Je to určitá rarita mezi středisky Diakonie a vůbec mezi neziskovkami v oblasti sociálních služeb. Naši dárci nás financují zhruba z třiceti procent, pokud jde o provozní náklady. Samozřejmě to není to tak, že by dárci sami od sebe posílali peníze. Máme dva pracovníky na fundraising a vnější vztahy a s dárci aktivně komunikujeme. Nechceme jen žebrať o peníze, ►

105. narozeniny v diakonickém domově pro seniory

Nejstarší obyvatelka města Dvůr Králové nad Labem, paní Růžena Mrkvičková, oslavila ve středu 16. února úctyhodné 105. narozeniny. Připomenutí vzácného životního jubilea proběhlo ve středisku Diakonie ČCE ve Dvoře Králové, kde paní Mrkvičková již deset let žije. Patří mezi klienty domova, v němž je poskytována seniorům potřebná pomoc.

Diakonie má nové webové stránky

Na počátku února byl spuštěn nový hlavní web Diakonie ČCE. Krátce poté se „zrodily“ také první nové stránky středisek Čáslav, Brno a Písek. V dohledné době tak vznikne celá webová „rodina“ všech diakonických středisek a škol. „Nový web je praktickým příkladem toho, že Diakonie ČCE je jedna velká or-

ganizace, vzájemně propojená a svázaná, a přesto je organizací mnoha tváří. Důraz je samozřejmě více kladen na síťování a výměnu informací, které takové společné řešení podporuje. Nezanedbatelným přínosem je i profesionální webové řešení za rozumnou cenu, což je pozitivní vedlejší efekt společného postupu,“ uvedl ředitel Diakonie ČCE David Šourek. Nové webové stránky najdete na známé adrese www.diakoniecce.cz nebo také nově na www.diakonie.cz. Postupně vznikající nové weby středisek a škol budou k dispozici zpravidla na dosavadních adresách.

Školení dobrovolníků humanitární pomoci

Diakonie ČCE zve dobrovolníky na školení obsluhy technických prostředků humanitární pomoci. Školení se bude konat v sobotu 2. dubna 2011 od 9 do 17 hodin v táboře J. A. Komenského v Bělči nad Orlicí. Zájemci se mohou hlásit do 28. března u paní Olgy Mutlové (telefon 724 515 408, e-mail mutlova@diakoniecce.cz). Diakonie si váží všech, kteří touto cestou pomáhají. Připojte se taky. **ph**

chceme s nimi být ve vztahu, nabízet jim setkání, přátelství, nějaké hodnoty. Zveme je na koncerty, třeba nedávno na Hradištan v Kloboukách. Takže chceme, aby i pro ně to bylo zajímavé, aby to nebyla jednorázová pomoc, ale vztah,“ říká Petr Hejl.

Také evangelický sbor a církve středisku finančně přispívají. „Každoroční adventní sbírka v našem seniorátu se dělí mezi naše a brněnské středisko. Oslovujeme i sbory po republice, máme vztahy také mimo region. V loňském roce jsme navíc obdrželi část svatodušní celocírkevní sbírky. Za to jsme domovu Betlému dali dárek ke dvacatinám – novou střechu,“ usmívá se Petr Hejl a ukazuje z terasy nové tašky.

Co lidi spojuje

A kde je podle vedoucích pracovníků přidaná hodnota Narnie a střediska vůbec? Třeba v nadstandardní individuální péči. O tom hovoří i čísla: na 32 klientů je přes 50 pracovních úvazků. „Na české poměry je to možná až skandální. Na západě je to však běžné,“ podotýká Hejl. Má pravdu. Jsou tu lidé s těžkými diagnózami a snaha zprostředkovat jim kvalitní individuální péči a v rámci možností „normální“ plnohodnotný život má hluboký smysl, byť za cenu velkého nasazení. „Naší předností je i to, že jsme církevní zařízení. I když tu jsou i lidé nevěřící, nabývají pocit, že práce, kterou dělají, je služba bližním, služba potřebným. Nenásilnou formou se snažíme děti někam vést. Pomodlit se před jídlem, zazpívat chvály před spaním. Víra, to je něco, co lidi spojuje,“ dodává Lenka Vlachovská a její kolega Petr Hejl pokračuje: „Kupodivu se do tohoto kruhu víry hlásí lidé, kteří se nepovažují výslovně za křesťany nebo věřící. To mi připadá sympatické. Nemusíme dnes zkoumat pod drobnohledem víru každého pracovníka, jak jsme to kdysi v začátcích BETLÉMA dělali. Přidanou hodnotu bych viděl spíš v žitém křesťanství než v tom verbálním či navenek vyjádřeným. Jinými slovy – aby nám to křesťanství z huby do ruky přejít ráčilo,“ směje se. Na zpáteční cestě přes kloboucké kopce směrem k Brnu uvažují, že se to v Betlémě (i v tom slováckém) daří. A to je důvod k vděčnosti.

Pavel Hanych

užitečné kontakty:

Diakonie ČCE – středisko BETLÉM

Čísarova 27, 691 72 Klobouky u Brna

číslo účtu: 1381506359/0800

www.betlem.org

Méně je více

Půst

Devátého března je letos Popeleční středa. Tou začíná čtyřicetidenní doba postní před velikonoce. Zavedení Popeleční středy se datuje do 6. až 7. stol., kdy byly z pětítýdenního postu vyčleněny neděle, které nejsou chápány jako dny postní.

Co je to půst? Půst je částečné nebo úplné zřeknutí se jídla, pití, sexuálních vztahů, zábavy nebo jiných příjemných věcí a zvyků, třeba sledování televize nebo internetu, kouření. Můžeme se vzdát velkého nakupování. Nedávno se objevivší Autopůst je výzva k omezení jízd autem (viz článek Tomáše Molnára). Při postu se v něčem musíme překonat nebo omezit. O něco se ochudíme.

Ale něco získáme. Čas, soustředěnost na jiné věci. Všimneme si něčeho, co jsme dřív neviděli. Odhodláme se k nějaké změně. Ušetříme peníze (třeba za pochoutky, cigarety, alkohol, vstupenky, benzín...). Také těmi můžeme během postu vyjádřit větší solidaritu s potřebnými. Pravý půst, o kterém píše prorok Izajáš, je právě spojen s péčí o druhého člověka (rozevření okovů svévole, lámání chleba hladověmu... Iz 58).

V protestantské tradici není půst povinný, není spojen se svátostí smíření. Nejsou pevná pravidla, kdy a jak se postit. Je to možnost, pozvání.

Pán Ježíš poté, co byl pokřtěn a hlas z nebe ho nazval milovaným Synem, odchází na poušť a postí se čtyřicet dní. Pak je pokoušen od ďábla a pokušením odolá. Myslel si ďábel, že postem bude Ježíš oslaben a svodům (jídla, přivlastnění si nároku na Boží ochranu, moci) spíš podlehne? V tom se zmýlil. Ježíš je možná na těle oslaben, ale vnitřně je posílen, ví, jak říct ďáblu ne. Třeba slovy: „Nejenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.“

Jsme zváni k tomu se před velikonoce soustředit na to, co je potřeba k životu. Z Božích úst vycházejí slova, která můžeme zaslechnout a přijmout za svá. Doba postní může být časem bystření sluchu a modlitby. Pak nám i velikonoční zvěst zazní v plnosti.

V Německé evangelické církvi již několik let probíhá v postní době akce „7 týdnů bez“ (7 Wochen ohne), která nabízí možnosti, jak bychom mohli postní dobu využít. Letošní rok bude mít název „7 týdnů bez výmluv“.

<http://www.7wochenohne.evangelisch.de/>

Lenka Ridzoňová

OZNÁMENÍ

FS ČCE v Berouně hledá kazatele/ku.

Nástup 1. 10. 2011, úvazek 75 až 100 %, ubytování v bytě dostupném pěšky ze sídla sboru.

Bližší údaje sdělíme při osobním jednání.

Kontakt:

D. Ondříčková, farářka – mobil 737 86 44 75,

pevná 222 320 550

e-mail: dagmar.ondrickova@post.cz

M. Stehlíková, kurátorka

– mobil 731 471 575, pevná 311 685 798.

Jsou Češi ateisté?

Mezi věrci a bezvěrci (3.)

Halabalickým způsobem se mluvívá o ateistickém Česku. Ale takto zobecňovat nemůžeme. I když třeba na Podřipsku bylo v 18. až 19. století evangelíků jako máku, zatímco dnes to náramně dlouho trvá, než tam na nějakého narazíte, křesťané přece jen nevymřeli. A navíc kolem proudí nejrůznější duchovní proudy. Porůznu ševelí přesvědčení buddhisté, zakládající desítky svých center, ale ještě více Čechů se zajímá o roztodivné „tajemno“ a „duchovno“, i když mnohdy jen nesouvisle a neurčitě. A protože se přitom jedná rovněž o jevy křesťanům nepřilíší milé, jako je spiritismus, astrologie nebo věštění, nemá klasický křesťan zdaleka vždy důvod k výskotu, když vidí, že český ateismus má své znatelné meze.

Být nekřesťan neznamená tedy ani u nás být ateista, i když ateismus takto chápeme moderně jako odmítání náboženství, ne jako lidé ve starověku, pro něž byl ateista člověk, který vzdoroval nějakému bohu. Jak jsme naznačili již v první části našich úvah, v zájmu oslabení nejasností by bylo nejlépe přiznat ateismus těm, kdo jej vědomě zastávají jako své přesvědčení, ne tedy každému, kdo slovo náboženství vyslovuje s rozpaky.

A co tedy ti druzí? Nastávají situace, kdy o sobě někdo prostoduše pronese: „Já jsem ateista“ a na otázku „Co tím rozumíte?“ odpoví jen velmi vágně anebo i jen pokrčí rameny. Někdo takový nevzešel z líhně ateistů, jen se s náboženstvím nikdy pořádně nesetkal, nanejvýš se obeznámil s tím, co se říká. Někomu to stačí k sebejistému, i když obsahově prázdnému úsudku, někdo si zase alespoň svou nejistotu uvědomí. Ale takový postoj má k ateismu moderního typu daleko.

Velký rozchod s křesťanskými tradicemi, který spadá u nás zejména do 50. až 70. let minulého století, je prostě za námi, a my se můžeme už jen

rozhlížet po důsledcích. Odklon od křesťanství je dnes stejně příležitostný jako příklon k němu. Věc osobního vývoje a osobního rozhodnutí.

Ale k takovému rozhodnutí nedospívá zdaleka každý. A také vážnější důvod vymezovat se proti náboženství nemá zdaleka každý. Proto se také mluví ne již o ateismu, nýbrž o náboženské indiferenci. Je to trochu zjednodušené pojmenování, protože na této indiferenci samé není nic náboženského, nýbrž se jedná přesněji vzato o indiferenci vůči náboženství. Nepomůže nám ani k dokonalému třídění, nýbrž jen k částečnému objasnění. Termín si vypůjčujeme od řecké filozofie, v níž se objevuje myšlenka stavu indiference jako pomezí slasti a strasti. A indiferenci tu pak rozumíme především nevyhraněnost a nezaujatost. Často se indiference vysvětluje také jako lhostejnost. Tady je jen žádoucí obezřetnost, protože lhostejností můžeme mínit nejen stoicky laděnou nedotčenost, nýbrž i pohrdlivý despekt – v našem případě k náboženským záležitostem, některým nebo obecně.

Někdo ovšem může prohlašovat, že jej zajímá jen to, co nepřekračuje meze jeho poznání. A principy náboženství k tomu pak nepatří. Takový člověk se projevuje jako agnostik, který pomocí naznačeného důvodu odmítá vynést souhlasný i odmítavý postoj k nejvlastnějším náboženským otázkám. Vidíme tedy na jedné straně, že nemusí být vždy šťastné klást někomu otázku, jaký je jeho postoj k náboženství, protože to pak od dotyčného očekáváme znalost, kterou nemůže mít.

Především by ale křesťana mělo zajímat, k jakému poznání vede víra a zda má takové poznání co říci. Bez poznání totiž nemůžeme ze sebe vydat ani hlášku, špatné poznání nás diskredituje. A také je otázka, zda se v křesťanství nevytváří určité prostředí, v němž se přitom daří lidské neurčitosti ve smyslu bezradnosti anebo

indiferenci ve smyslu ignorance. Co se solí, jež je zmařena v nemastné a neslané víře?

A konečně – chceme-li hledat odpověď na otázku, zda jsou Češi ateisté, je tedy třeba jednak mít na zřeteli, že taková otázka člověka staví do nebezpečí paušalizace, dále že se tu myslí ateismus

v moderním smyslu a zatřetí že od něho je třeba odlišit nejen náboženskost, nýbrž i nevyhraněnost. A to také nevyhraněnost vůči ateismu. Vše je však ještě daleko složitější, a sice proto, že se v Česku mísí náboženská rozmanitost s duchovní prázdnotou.

Jiří Hoblík

RECENZE

Osmnáct století izraelské domoviny

Co se dělo se židovstvím a se Židy v zemi Izrael v době, kdy se v Evropě rozmáhalo křesťanství a vydalo se zde na svébytnou dějinnou cestu? Na tuto otázku se pokouší postupně odpovídat knížka historika a teologa Michaela Kruppa, který dříve působil v Jeruzalémě jako docent pro rabínskou literaturu a rané křesťanství a v Izraeli žije od roku 1970. Nadále se věnuje rozhovoru mezi třemi hlavními monoteistickými náboženstvími.

pětí s tradičními židovskými postoji. Je to napětí, které se ozývá dodnes. Ale vůbec stojí za to vzít v patrnost i další aspekty doby připravující cestu ke Státu Izrael.

Knížka je psána střídme a poutavě a její výhodou je právě perspektiva autora žijícího v Izraeli, protože narušuje eurocentrickou zahleděnost do sebe. A tak se dozvídáme, že země Izrael byla sice po první a druhé židovské válce (62–65 a 132–135) zdecimována a Židé zakoušeli od byzantské, křižácké či muslimské vrchnosti tlak různého, nejvíce hospodářského rázu. Nicméně se zde židovská populace udržela, i když se v průběhu středověku oslabovala, a dokonce zažívala také časy duchovního oživení, například rozkvět Safedu v severní části země v 16. století. V každém případě neplatí, že dnešní Stát Izrael je pouze výtvorem sionismu.

Kruppova knížka je historickým nástinem. A to znamená, že mnoho otázek umožňuje zachytit do konkrétních souvislostí, ne však je přímo zodpovídat. Pro mne osobně: Nakolik se měla kdy vrchnost nazývat křesťanskou, páchala-li násilí? Je tato otázka z dnešní doby vyškrtnutá jen proto, že o dnešních mocipánech neužíváme termín vrchnost? Země Izrael je od 7. století místem napjaté koexistence Židů, křesťanů a muslimů. Není po tolika staletích už jen optimismem chtít škrtnat přívlastek „napjatý“? Nechat se dovést k takovým otázkám je ale už krok, který spočívá ve vnímavosti a otevřenosti čtenáře, kterému se od Micheala Kruppa dostalo poučení o dějinách skrývajících se za jmény Izrael a Palestina.

Jiří Hoblík

KRUPP, M. *Osmnáct století Izraele:*

Od zániku Chrámu do počátků sionismu, Praha:

P3K, Společnost křesťanů a Židů 2010, 141 stran, 170 Kč.

ISBN 978-80-87186-05-03

Začíná zhruba tam, kde se rozcházejí cesty křesťanského a židovského náboženství. V prvním století, v němž u křesťanů vzniká Nový zákon, zatímco u Židů soubor textů, které chtějí určovat celý židovský život: Mišna, první část Talmudu. A vrcholí v 19. století, kdy se Syropalestina stává oblastí zájmu evropských misionářů, ale také sionistů, jejichž sekulární zájem vytváří nové na-

Nejen číst a poslouchat

Taky malovat, hledat a přemýšlet

„Kolik vojáků na obrázku drží v ruce kopí? Co je na každé ovci nakresleno špatně? Najdi všechna slova v osmisměrce (Samuel, Bůh, olej, medvěd...). Dopln chybějící jména v rodokmenu rodiny Noema...“

To jsou náhodně vybrané úkoly ze dvou knih pro děti: *Biblické příběhy s hlavolamy* (pro děti ve věku od sedmi let) a *První biblické příběhy s hlavolamy* (pro děti ve věku od čtyř do sedmi let). V obou knihách je 21 příběhů ze Starého a 21 příběhů z Nového zákona převyprávěných přiměřeně věku dětí. Vždy dvoustrana je text s obrázkem a následuje dvoustrana úkolů k danému příběhu. Úkoly jsou různé; hledání rozdílů mezi obrázky, luštění kvízu nebo křížovky, sestavení obrázku z menších částí... Na konci oddílů knih najdeme správné výsledky, závěrečný kvíz a také odkazy, kde jednotlivé příběhy najdeme v Bibli.

Generace dnešních dětí, školáků i studentů je zvyklá na různé pracovní listy a sešity, nemáme už jen knihy a učebnice postavené v knihovně, kterých se opatrně dotýká a tužkou by se do nich neudělala ani čárka. I přípravy pro nedělní školu jsou doprovázeny pracovními listy, používají se omalovánky nebo domalovánky. (Nabízí se

například kniha Michaela Landgrafa *Biblické domalovánky*, kde je vždy na stránce kousek obrázku k příběhu, který dítě dokresluje. Na stránce dole je napsaný název příběhu a několik vět.) Na tento zvyk a poptávku odpovídají také jmenované knihy. To je jejich výhodou i nevýhodou.

Přečteme příběh a nemusíme knihu odložit a zavřít (a příběh zapomenout), ale například díky hledání cestičky v bludišti pro slona se dítě může zdržet v Noemově arše.

Nevýhodou pak je, že kniha je spíš pracovním sešitem, který se jednou použije (vyplní, vybarví) a jeho atraktivita tak klesne.

Nicméně – podobně jako s *Biblickými domalovánkami* – přečteme-li s dítětem takovou knihu a ono dokreslí obrázky, vybarví omalovánky a splní úkoly, kniha a tím i příběhy v ní obsažené se stanou víc těmi „jeho vlastními“. A to za to stojí.

LANEOVÁ, Lena: *Biblické příběhy s hlavolamy*, ilustr. Graham Round. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009. 249 Kč. ISBN: 978-80-7195-299-2

BOXOVÁ, Su: *První biblické příběhy s hlavolamy*, ilustr. Graham Round. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2010, 192 s. 249 Kč. ISBN: 978-80-7195-298-5

Lenka Ridzoňová

Osmé narozeniny jsou obzvlášť významné

Každý je důležitou součástí své rodiny

Jakou úzkost a jak velké pochybnosti musí zažívat rodiče, když svěří své dítě neznámým lidem a pošlou je do neznámé země, k neznámým lidem, do neznámé budoucnosti? Píše se rok 1939 a českým Židům jde o život. Dostat své dítě do transportu dnes již dobře známého zachránce židovských dětí Nicholase Wintona, tehdy však devětadvacetiletého neznámého mladíka, vyžadovalo velkou odvahu. Hrdinka příběhu Renata Laxová vzpomíná na události tak, jak se jí v osmi letech vryly do paměti:

„Venku pískaly píšťalky, hluk, pláč a křik na nástupišti zesilovaly a vlak se pomalu rozjížděl. Vyhlédla jsem přes slzy z okna ven a tam na nástupišti stáli maminka a tatínek. Maminka v černobílých hedvábných šatech se usmívala a mávala; tatínkovy brýle se v nádražních světlech třpytily. Taky se snažil o úsměv, ale tak dobře jako mamince se mu to nedařilo.“ Mezi březnem a srpnem 1939 odjelo do Anglie z Československa celkem 669 dětí. Velká většina z nich již žádného z rodičů nespátřila.

Mnoho duševních sil stálo hrdinku i zabydlení v hostitelské rodině, kde nakonec strávila osm let. „Musím přiznat, že můj osud i život byly jednodušší, než tomu bylo v případě jak starších, tak i mladších dětí. Věk kolem osmi roků byl pro emigraci nejpříznivější. Rozuměla jsem přesně, co se ode mne očekává. (...) Rodiče mně důkladně vysvětlovali pravdu o cestě do Anglie, o tom, že se musíme rozloučit a že oni se pokusí dostat z protektorátu ven. Že ale nikdo neví, jak to dopadne a zda už není příliš pozdě. Navíc mě ujišťovali, že mě mají rádi a že není nic, co by si vroucněji přáli, než abychom mohli být všichni zase spolu jako dříve. Chápala jsem to svým osmiletým rozumem a nikdy jsem o našem vztahu nepochybovala.“ Některé děti svým rodičům později vyčítaly, že je poslali pryč a vztahy byly nenapravitelně poškozeny, i když se po válce shledali. Vždyť někteří starší chlapci odjeli do Anglie v domnění, že jedou na tábor. U ma-

lých dětí se loučení událo bez důkladné přípravy. Ocitly se mezi cizími lidmi, kteří nerozuměli jejich jazyku. Zůstal jen zmatek v podvědomí a otázky: kde jsou naši a kdy už půjdu domů?

Většina rodin se po válce již neshledala, Renatina rodina ano. Rodiče přežili válečná léta na Slovensku pod cizí identitou, odděleně, aniž o sobě vzájemně věděli. Jen tyto jejich životní příběhy by vydaly na dobrodružný film. Po válce se našli, Renata se v patnácti vrátila do míst svého dětství. Zde je mezitím všechno jinak, sedm let odloučení od rodičů je třeba překonat, musí se naučit znovu česky.

Příběh pak pokračuje neméně dramaticky: studium medicíny, seznámení s Tiborem, který holokaust přežil jako jediný z široké rodiny a můry ho pronásledují do konce života, svatba, dvě dcery. A v roce 1968 opět těžké rozhodování: co s námi

bude? Nemáme odjet?

Rozhodnutí padne, a tak se Renatina rodina ocitá nejdříve v Anglii, pak v Americe a znovu buduje svou existenci. Staří rodiče však zůstávají v Československu...

Ačkoli se tyto příběhy skutečně staly, přečtete je jedním dechem jako napínavý román. A jakou roli v nich hraje Alexandr?

Alexandr je normální americký kluk. Jeho rodina z maminciny strany má české a slovenské kořeny. K osmým narozeninám dostává Alexandr od své babičky Renaty dopis, vlastně knížku, aby zůstaly uchovány vzpomínky na jeho střeoevropské předky a jejich dramatické osudy v pohnutém 20. století. Kniha vyšla původně anglicky v malém nákladu a byla zamýšlena pro rodinu, pamětníky a přátele. Ve Spojených státech měla velký úspěch. Dnes držíme v ruce knížku v češtině. Nejde přitom o překlad anglického originálu, nýbrž o novou, rozšířenou verzi z pera autorky.

Daniela Ženatá

LAXOVÁ, Renata. *Dopis Alexandrovi*. Brno:

Barrister a Principal, 2010.

230 s. ISBN: 978-80-87029-93-0

UPOUTÁVKA

Honzo, ahoj! Setkání s Janem Balabánem

Sborník vzpomínek, textů, obrazů a fotografií Janu Balabánovi k nedožitým padesátinám 29. ledna 2011 od jeho blízkých, přátel, spolupracovníků a čtenářů.

Sborník, který uspořádali Daniela Iwashita a Michal Plzák, obsahuje i fotografie, básně a zápisy či kresby z raných deníků Jana Balabána.

Honzo, Ahoj! Praha: Kalich 2011, 244 s., 300 Kč.

ISBN: 978-80-7017-148-6

Milá sestro šéfredaktorko, vážená redakční rado,

Přiznám se, že jste mně udělali radost tím, že jste v posledním čísle *Českého bratra* (ČB) otiskli příspěvek – osobní svědectví bratra faráře Romana Mazura. Mám za to, že podobné svědectví víry by mělo mít trvalé místo v křesťanském časopise. Protože už delší dobu přemýšlím nad naším ČB, jeho posláním a charakterem (také v souvislosti s nedávnou kampaní za jeho rozšíření mezi lidi ve sborech), dovolím si k tomu přidat kratší zamyšlení.

Časopis ČB je jistě dobrý pro „tradičního evangelíka“, pro člověka, který v církvi vyrostl. V ČB se lze dočíst řadu informací z církve a Diakonie, jakož i postřehy z ekumeny. Avšak člověku, který přišel jako nový do sboru a uvěřil, ČB mnoho neříká. Takový čerstvý křesťánek potřebuje kromě čtení Písma slyšet a číst příběhy současných lidí, kteří se stali křesťany. Křesťan, který ČB drží poprvé v ruce, tam postrádá nějaké svědectví, zkušenost s Bohem, něco, co buduje jeho víru.

V našem sboru několik lidí odebírá měsíčník *Život víry* (vydává Křesťanská misijní společnost), mně se tak občas dostane do ruky. Tam v každém čísle bývá nějaké svědectví víry, nedávno např. od člověka, který byl kdysi gangsterem a nyní je vedoucím pracovníkem v azylovém domě Armády spásy. Podobná témata v ČB zcela chybějí. Věříme přece, že Bůh je živý i v dnešní době, že působí, že se lidí dotýká a proměňuje ty, kdo se mu otevrou. V našem církevním časopise je spousta zajímavých informací, leč tyto informace směřují z církve do církve, vyznívají jakoby pro uzavřenou společnost, ČB jako by byl časopisem pro členy klubu či spolku. Bylo by žádoucí – věřím, že i podle Vašeho názoru – kdyby ČB oslovoval i čerstvé křesťany.

Budu rád, když mně sdělíte, jak redakční rada vidí uvedený názor. Kéž Vám Pán Bůh dává dostatek sil i moudrosti k náplni každého čísla ČB.

S pozdravem Jiří Marek, kurátor FS ČCE v Krnově.

(redakčně kráceno)

Existuje JAK v otázce misie?

Roman Mazur v článku *Nesplnitelná misie?* v ČB 2 (ročník 87/2011) otevírá důležité téma. D. Bonhoeffer řekl, že církev je církví jen tehdy, je-li tu pro druhé. Toto téma nám to připomíná.

Autor článku hovoří o tom, že je třeba hledat nosné misijní modely, v závěru zmiňuje konkrétně jeden, a sice misijní model „výkladní skříně“: sbor jako otevřené společenství, do kterého je vidět a vyzáruje z něj navenek Kristova láska.

Zmiňuje-li však autor na začátku pokles aktivních členů ČCE v poslední době a mj. o to opírá potřebu misijní činnosti církve, domnívám se, že to nesouvisí tolik s otázkou misie. Vidím za tím spíš skutečnost, která trápí všechny odpovědné rodiče i nás, faráře: totiž to, jak se nedařilo předávání víry z generace na generaci. Jsem již na několikátém sboru (a říkám si, že musíme stále žasnout nad tím, že církev stále žije z moci Ducha svatého), přece však jedna věc je všude překvapivě stejná, ať jde o město či venkov: děti aktivních členů církve se většinou ztratily. Někdy jsou lhostejné, někdy prostě imunní vůči

evangelium, občas i nepřátelské... Právě odtud pochází úbytek aktivních členů.

Proč to zmiňuji v souvislosti s misí? Prof. Matějček hezky říkával, že děti vychováváme právě tehdy, když je „nevychováváme“ – tedy naše postoje, činy, upřímné a nevědomé reakce, to vše působí rozhodujícím způsobem. Dovolil bych si tento výrok parafrázovat: misii provádíme právě tehdy, když si myslíme, že ji neděláme.

To neznamená misí se nezabývat. Ale byl bych velmi opatrný v otázce metod, v hledání onoho „jak“? Nemá smysl šilhat tam, kde se zdá, že to „umějí“, že mají dobré postupy, které „fungují“, know-how... Nejde přece o nábor, o početní růst, o úspěch, nýbrž o následování Krista. O apel na moji pravdivost. My neneseme Krista triumfálně do světa. On už v něm je, my tam máme jít za ním, jeho přítomnost v něm rozpoznávat a být druhým bližními.

Jan Jun

(redakčně kráceno)

Polykarpos

nemohu potupit svého Krále

píše Tomáš Pavečka
kreslí Kristián Malina

Také Polykarp, jak se zdá podle jeho listu Filipským, musel ve svém životě bojovat s těmi, kteří popřeli Kristovo Božství a vzhlédli a poslední soud, podobně jako jeho současník Ignác.

Na Polykarpa nakonec přivedl úřady Quirius, který nepřijal všechny povolenství, aby aktiáné usilovali o mšeďedství, nakonec ale dostal strach a zapřel. Polykarp chtěl zůstat ve Smyrně, ale přítele jej přemluvili k utěku.

Omděsát let jsem mu sloužím a v ničem mi neukřděl, jak mchu potupit svého Krále, jenž mne vykoupil?

Odpisám a propustím tě, potup Krísta."

Polykarp měl ještě šanci uniknout, ale už nechtěl. Diváci zatčení se divili, proč je na tak mímého starce potřeba tolik ozbrojených vojáků.

Polykarp byl nakonec upáčen. Odmítl být přibit ke křížu s tím, že Ten, kdo mu dá snést plámeny, dá mu i sílu zůstat v ohni. Jeho statečnost vyvolala velký obdiv i za hranicemi Smyrny, v církvi i mimo ni.

OZNÁMENÍ

YMCA v České republice vyhlašuje výběrové řízení na pozici: Generální sekretář YMCA v ČR

Úkolem generálního sekretáře je vést administrativní, ekonomickou, právní a personální agendu.

Požadujeme

- vzdělání: min. SŠ s vhodnou praxí, VŠ výhodou
- křesťanské vyznání
- zkušenost s vedením týmu pracovníků, praxe minimálně 3 roky v řídicí pozici
- základní orientace v potřebné legislativě, v ekonomické oblasti, hospodaření
- znalost práce na PC (Internet, Word, Excel) na velmi dobré uživatelské úrovni
- řidičský průkaz sk. B
- angličtina – komunikativní úroveň, druhý jazyk výhodou

Nabízíme

- samostatnou odpovědnou práci
- manažerskou práci v neziskovém sektoru
- iniciativní prostředí – podporu vlastních nápadů
- flexibilní pracovní dobu (občas víkendy, večery)
- práci v centru Prahy
- odpovídající platové ohodnocení
- zaměstnanecké benefity (stravenky, mobilní telefon, notebook)
- cestování
- práci v mladém kolektivu
- zázemí světové neziskové organizace

Strukturovaný životopis a motivační dopis zasílejte v elektronické podobě do 20. 3. 2011 na adresu: vyberoverizeni@ymca.cz.

Nástup 1. 9. 2011.

KOMISE PRO KUBU SYNODNÍ RADY ČCE
ZVE SRDEČNĚ NA

HAPPENING PRO KUBU

17:00 EKUMENICKÁ BOHOSLUŽBA
v Červeném kostele
(Komenského nám.)

18:00 POCHOD
na podporu *Dam v bílém*

18:30 PŘÍPITEK CUBA LIBRE
v Domě umění (foyer)
(Malinovského nám.)

18:45 FILM O KUBĚ
v Domě umění

19:30 PANELOVÁ DISKUZE
(v DU) za účasti osobnosti

20:30 KUBÁNSKÁ HUDBA
(v DU) světové občerstvení
a moravské víno

BRNO
24. 3. 2011

<http://brnoprokubu.cz>

Evangelický měsíčník ČESKÝ BRATR

vydává synodní rada Českobratrské církve evangelické

**Tématem ročníku je lidský život
od narození do smrti.
Chystáme: konfirmace,
dospívání, mládežnická léta**

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Daniela Ženatá
redaktorka: Gabriela Fraňková Malinová
členové: Šárka Grauová, Pavel Hanych,
Jiří Hoblík, Jan Kirschner, Jan Mamula,
Tomáš Pavelka, Jana Plíšková,
Lenka Ridzoňová, Romana Špačková

NA OBÁLCE

foto: Daniela Ženatá

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Redakční uzávěrka
dubnového čísla je 20. 3. 2011
Vyhrazuje si právo nevyžádané
příspěvky krátit.

TISKNE

M.I.B. production service s.r.o.,
Papírenská 1, 166 11 Praha, 6
(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x ročně,
jednotlivá čísla 25 Kč, předplatné 290 Kč,
do zahraničí 790 Kč.
Informace o předplatném
podá, objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce

ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
<http://www.e-cirkev.cz>, Český bratr